

De gemeente Haarlemmermeer en haar topsportklimaat

Een onderzoek naar de betekenissen die betrokkenen geven aan het topsportklimaat in de gemeente Haarlemmermeer en hoe de betrokkenen het topsportklimaat in de Haarlemmermeer kunnen verbeteren

Universiteit Utrecht

Carlos Opoku
Juni 2013

De gemeente Haarlemmermeer en haar topsportklimaat

Een onderzoek naar de betekenissen die betrokkenen geven aan het topsportklimaat in de gemeente Haarlemmermeer en hoe de betrokkenen het topsportklimaat in de Haarlemmermeer kunnen verbeteren.

Masterthesis

Master Sportbeleid & Sportmanagement

Departement Bestuurs- & Organisationswetenschap

Universiteit Utrecht

Naam: C.A. (Carlos) Opoku
Studentnummer: 3570541
Datum: Juni 2013
Scriptiebegeleider: Dr. I.E.C. (Inge) Claringbould
Tweede beoordelaar: Prof. Dr. A.E. (Annelies) Knoppers

In opdracht van:
Universiteit van Utrecht

Olympisch Netwerk Noord-Holland

Universiteit Utrecht

Voorwoord

Dit onderzoek naar de betekenissen van de actoren die betrokken zijn in het topsportklimaat van de gemeente Haarlemmermeer heb ik als zeer interessant en leerzaam, maar ook als heel leuk ervaren. Na de minor Bestuurskunde en Organisationswetenschappen ben ik twee jaar geleden toegelaten tot de master Sportbeleid en Sportmanagement. Al van jongs af aan is sport mijn passie en daarin wilde ik mij verder ontwikkelen, ook op bestuurlijk niveau.

Sinds vier jaar ben ik werkzaam bij het Olympisch Netwerk Noord-Holland als talentbegeleider. Na mijn bachelor Sport, Management & Ondernemen, wilde ik ervaring opdoen in het werkveld, maar ik was voor mijn gevoel nog niet uitgestudeerd. De combinatie van werk en studeren waar ik uiteindelijk voor heb gekozen heeft mij veel opgeleverd. Ik heb ervaring op mogen doen in de sportwereld en ik heb in mijn werk kennis mogen toepassen die ik tijdens de studie opdeed. Andersom heb ik kennis en ervaring vanuit het werkveld toe mogen passen tijdens colleges. Ik ben blij met de keuze die ik heb gemaakt voor de master Sportbeleid en Sportmanagement en vol trots presenteer ik nu mijn onderzoeksrapport.

Dit rapport was er niet gekomen zonder hulp en begeleiding van een aantal mensen. Allereerst wil ik mijn begeleider Inge Claringbould bedanken voor haar begeleiding en betrokkenheid bij het onderzoek. Haar feedback en opmerkingen hebben vaak tot nieuwe inzichten geleid, waardoor ik weer verder kwam in het afstudeerproces. Daarnaast wil ik Sportservice Noord-Holland en het Olympisch Netwerk bedanken, voor het begrip, de betrokkenheid en de vrijheid die ik kreeg om naast mijn werk deze master te volgen. Tevens dank ik alle respondenten die tijd vrij hebben gemaakt om mij te woord te staan en input hebben geleverd voor dit onderzoek. Tot slot wil ik mijn vrienden en familie bedanken voor hun steun en begrip. In het bijzonder wil ik Chris van Schouwenburg bedanken voor zijn steun en mijn ouders voor de investering die zij de afgelopen 27 jaar in mij hebben gedaan. Ik ben trots dat ik met deze scriptie en het afronden van deze opleiding iets terug kan geven voor het vertrouwen dat zij de afgelopen jaren in mij hebben gesteld.

Arthur Schopenhauer schreef ooit: *“Elk bereikt doel is weer een begin van een nieuwe tocht. En zo tot in het oneindige”*.

Ik ben nu klaar met mijn master Sportbeleid en Sportmanagement en ik ga beginnen aan een nieuwe tocht. Hopelijk één met interessante en leuke uitdagingen!

Ik wens iedereen veel leesplezier bij het lezen van dit onderzoek.

Carlos Opoku
Haarlem, juni 2013

Samenvatting

Inleiding

In verschillende nota's als *Tijd voor sport* van 2005 en *De kracht van sport* uit 2007 is te lezen dat het Nederlandse topsportbeleid een belangrijke rol speelt in de Nederlandse politiek. Ook op provinciaal en gemeentelijk niveau zet men steeds meer in op topsport. Op provinciaal en gemeentelijk niveau wordt de topsport ondersteund middels financiële ondersteuning voor de Olympische Netwerken. Afhankelijk van het gevoerde beleid, investeren gemeenten voornamelijk in de breedtesport. Het zijn vooral gemeenten met een eigen topsportbeleid die investeren in topsport en de regionale topsportloketten. De gemeente Haarlemmermeer streeft naar een goed topsportklimaat. Er is echter niet bekend welke betekenissen de actoren geven aan het huidige topsportklimaat en hoe dit in hun ogen verbeterd kan worden.

Theoretisch kader

In dit onderzoek is gebruik gemaakt van verschillende theorieën om betekenissen van de actoren binnen het topsportklimaat van de gemeente Haarlemmermeer te interpreteren. Het SPLISS-model (Van Bottenburg, 2012) is gebruikt als ordeningskader om de wensen en behoeften van de actoren in kaart te brengen.

Methodologie

Voor dit onderzoek is een literatuurstudie verricht en hebben kwalitatieve analyses plaatsgevonden op basis van 14 semigestructureerde diepte interviews met betrokkenen in het topsportklimaat van de gemeente Haarlemmermeer. De interviews dienden om inzicht te krijgen in de betekenissen die betrokkenen geven aan het huidige topsportklimaat. De keuze voor deze onderzoeksmethode heeft te maken met de interpretatieve en dialogische benadering van dit onderzoek. Via deze benadering werden de deelvragen en daarmee de centrale onderzoeksvraag beantwoord middels empirisch onderzoek.

Resultaten

De actoren binnen het topsportklimaat zijn eenduidig over de beschrijving van een topsportklimaat en hoe dat in de Haarlemmermeer vorm zou moeten krijgen. Zowel actoren binnen de sport als buiten de sport erkennen de wisselwerking van breedte- en topsport en de maatschappelijke doelen die niet alleen met breedtesport, maar ook met topsport bereikt kunnen worden. Dit is voor hen een reden om in te zetten op topsport. De actoren binnen de sport hebben vanuit hun eigen sport verschillende wensen en behoeften en geven aan dat het topsportloket en de gemeente een (ver)bindende rol moeten innemen om ze daarin te voorzien.

Analyse

Op basis van dit onderzoek kan geconstateerd worden dat het SPLISS-model een geschikte ordeningskader is om het topsportklimaat lokaal in kaart te brengen. Het model omvat de factoren/pijlers die van toepassing zijn op een topsportklimaat. De respondenten gaven aan de hand van de pijlers hun behoeften en wensen weer en dat door in te zetten op de pijlers het topsportklimaat lokaal beïnvloed kan worden. Uit de empirische bevindingen blijkt dat de respondenten de pijlers soms een andere betekenis toekennen. Onderwijs komt in pijler 5 (atletische carrière en post-carrière) meer naar voren waar andere voorzieningen en faciliteiten die nodig zijn in een topsportklimaat, door verschillende respondenten achterwege worden gelaten. Pijler 9

onderzoek (Research & Development) werd door de meeste respondenten niet zeer van belang geacht voor een goed lokaal topsportklimaat.

Echter geven de empirische bevinden ook aan dat het model tekortkomingen heeft als analyse model. Een goed topsportklimaat zit complexer in elkaar dan het model weergeeft en laat zich moeilijk sturen door topsportbeleid.

Conclusies

De respondenten zijn eenduidig in het omschrijven van een topsportklimaat en de betekenis die zij daaraan geven. De gemeente geeft aan dat breedte- en topsport onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn en ziet hierin zowel de aanvoerfunctie van de breedtesport naar de topsport als de aanjaagfunctie van topsport naar de breedtesport. De respondenten binnen de sport erkennen dit en vinden tevens dat topsporters zich primair moeten kunnen richten op topsport. Daarbij dienen zij in randvoorwaardelijke zaken ondersteund te worden door het topsportloket en de gemeente. De ambities en doelstellingen van de respondenten binnen de sport liggen voornamelijk in lijn van hun eigen belang en hun visie op een goed topsportklimaat. Knelpunten zijn er op het gebied van communicatie en financiën.

Inhoudsopgave

Hoofdstuk 1. Inleiding	8
1.2 Achtergrond.....	8
1.3 Probleemstelling.....	9
1.4 Relevantie.....	11
1.5 Doel- en vraagstelling	11
1.6 Centrale begrippen.....	12
Hoofdstuk 2. Theoretisch kader	14
2.1 Topsportklimaat	14
2.1.1 Wat is de betekenis van topsport en een topsportklimaat?	14
2.1.2 Wat houden de begrippen talent en topsporter in?	15
2.1.3 Wat is de relatie tussen top- en breedtesport?	16
2.1.4 Wat zijn de ontwikkelingen in topsport?	16
2.1.5 Topsportklimaatmeting	19
2.2 De rol van de gemeente op lokaal niveau	23
Hoofdstuk 3. Methodologie	25
3.1 Onderzoeksperspectief	25
3.2 Methoden.....	26
3.2.1 Selectie respondenten.....	27
3.2.2 Data-analyse	27
3.2.3 Betrouwbaarheid en validiteit.....	28
Hoofdstuk 4. Resultaten.....	29
4.1 Omschrijving van het topsportklimaat.....	29
4.2 Legitimatie van het topsportklimaat	30
4.3 Gericht topsportbeleid van de gemeente Haarlemmermeer	31
4.4 Wensen en behoeften	32
4.5 Tot slot: Rol Topsportloket en de gemeente.....	43
Hoofdstuk 5. Analyse.....	45
5.1 Huidig topsportklimaat en de legitimatie daarvan.....	45
5.2 Het topsportbeleid van de gemeente Haarlemmermeer	46
5.3 Wat zijn de wensen en behoeften van de actoren	48
5.3.1 SPLISS-model voor lokaal topsportklimaat.....	48
5.3.2 Wensen en behoeften binnen het topsportklimaat	49
5.4 De rollen die worden toegedicht aan de gemeente en het topsportloket	51

Hoofdstuk 6 Conclusies en aanbevelingen.....	53
6.1 conclusies	53
6.2 Aanbevelingen.....	56
6.3 Vervolgonderzoek	58
Bijlage 1. Bronnenlijst.....	59
Bijlage 2. Topiclijst Beleidsmedewerkers gemeente Haarlemmermeer	61
Bijlage 2. Topiclijst bestuurders topsport verenigingen.....	63
Bijlage 3. Topiclijst Talent/Topsporter	65
Bijlage 4. Topiclijst medewerker Topsportloket / Olympisch Netwerk.....	66

Hoofdstuk 1. Inleiding

“De provincie Noord-Holland heeft zich in de afgelopen jaren steeds meer ontwikkeld tot een echte sportprovincie. Naast een stimulerend breedtesportbeleid, wordt er ook aan een topsportklimaat in Noord-Holland gebouwd door de provincie. De speerpunten van de provincie liggen op het gebied van talentontwikkeling, topsportaccommodaties en topsportevenementen. De provincie heeft hierbij de focus gelegd op de volgende kernsporten: waterpolo, synchroonzwemmen, judo, hockey, handbal en honk- en softbal” (beleidsnotie topsport Noord-Holland, 2010).

Met het sportbeleid wil de provincie een bijdrage leveren om Noord-Holland op Olympisch niveau te krijgen. Dit betekent bij de allerbeste horen en steeds weer het beste uit jezelf willen halen op een manier dat het ook anderen inspireert het zelfde te doen (Olympisch Vuur 2028, 2011). Dit doet de provincie samen met de twee Olympische Netwerken: Olympisch Netwerk Amsterdam (Topsport Amsterdam) en Olympisch Netwerk Noord-Holland. De Olympische Netwerken ondersteunen in samenwerking met verschillende instellingen (gemeenten, sportbonden, scholen, welzijnsinstellingen en bedrijven) bijna 1200 talenten (Belofte, Nationaal Talent en Internationaal Talent) en 230 topsporters (A- en B-status) met een NOC*NSF status opdat zij zich volledig op hun sport kunnen richten (NOC*NSF talent- en topsportlijst, 2012). Een van de gemeenten waar het Olympisch Netwerk Noord-Holland mee samenwerkt is de gemeente Haarlemmermeer. Met 3 A-status sporters, 7 B-statussporters en 89 talenten met een NOC*NSF status in verschillende Olympische Sporten is de gemeente trots op haar topsporters en talenten. Volgens de gemeente versterken zij het topsportklimaat en inspireren zij de breedtesport. Mede hierdoor heeft de gemeente topsportontwikkeling opgenomen in beleidsdocument ‘Sport in Beweeglijk Perspectief (Sportnota Haarlemmermeer 2009-2012, 2009).

1.2 Achtergrond

In verschillende nota’s als *Tijd voor sport* van 2005 en *De kracht van sport* uit 2007 is te lezen dat het Nederlandse topsportbeleid een belangrijke rol speelt in de Nederlandse politiek. Het kabinet laat hierin zien dat zij de georganiseerde sport in Nederland ondersteunen om bij de top tien beste landen van de wereld te behoren wat sportprestaties betreft (Breedveld e.a., 2011).

Op provinciaal en gemeentelijk niveau wordt de topsport steeds meer ondersteund middels financiële ondersteuning voor de Olympische Netwerken. De Olympische Netwerken zijn topsportorganisaties waar topsporters en coaches terecht kunnen voor onder andere sportorganisatorische en maatschappelijke ondersteuning.

Afhankelijk van het gevoerde beleid, investeren gemeenten voornamelijk in de breedtesport. Het zijn vooral gemeenten met een eigen topsportbeleid die investeren in topsport en de regionale topsportloketten.

Naast investeringen in het topsportloket (Topsport Haarlemmermeer), heeft de gemeente Haarlemmermeer flink geïnvesteerd in de bouw van een nieuw “*Huis van de Sport*”. Dit is een multifunctioneel sportcomplex met onder andere vier zwembaden en een turncentrum. De gemeente ziet hierin een belangrijk middel om de gemeente te promoten en het topsportklimaat in de gemeente te verbeteren (gemeente Haarlemmermeer, 2012).

De gemeente Haarlemmermeer vindt dat topsport een toegevoegde waarde heeft voor de gemeente en de inwoners van de gemeente en faciliteert daarom ook de topsport. Bij topsport gaat het niet alleen om goede accommodaties, maar het zorgt voor een saamhorigheidsgevoel onder de inwoners omdat zij zich verbonden voelen met de sporters of een bepaalde club en die verbondenheid versterkt de breedtesport. Mede hierdoor wil de gemeente dat de maatschappelijke waarde van topsport nog meer wordt benut (Sportnota Haarlemmermeer 2009-2012, 2009).

1.3 Probleemstelling

Op 12 februari 2009 is de sportnota van de Haarlemmermeer *'Sport in beweeglijk perspectief'* vastgesteld door de gemeenteraad. Samen met Topsport Haarlemmermeer, het lokale bedrijfsleven en andere belanghebbenden probeert de gemeente een optimale bijdrage te leveren aan de sportnota. Topsport Haarlemmermeer is verantwoordelijk voor het thema topsport in de gemeente. Topsport Haarlemmermeer streeft ernaar het topsportklimaat te optimaliseren en de topsporters, talenten en verenigingen zo goed mogelijk te ondersteunen.

De sportnota is gebaseerd op de overtuiging dat de gemeente Haarlemmermeer tot een van de grotere talentgebieden behoort in de provincie Noord-Holland en dus ook een kweekvijver voor talent en topsporters. De gemeente wil dat een groter deel van de inwoners deelneemt aan sport en/of minimaal 5 keer per week een half uur matig intensief sportief bezig is. Onder sport verstaat de gemeente: alle takken van sport die vertegenwoordigd zijn binnen de landelijke koepelorganisatie NOC*NSF. Hierbij streeft de gemeente Haarlemmermeer ernaar dat in 2012:

- 70% (in 2009 67%) van de volwassen inwoners (18+) aan sport doet.
- 50% (in 2009 29%) van de 4-18 jarigen dagelijks sport of anderszins actief beweegt, waarvan 2 keer per week binnen het bewegingsonderwijs op school.
- Het realiseren van deze doelstellingen door een integrale aanpak vanuit verschillende sectoren en partijen tot stand is gekomen.
- De organisatorische geledingen van de sportvereniging aanzienlijk versterkt zijn.
- Als gevolg hiervan een sportklimaat aanwezig is waarin topsport gestimuleerd en gefaciliteerd wordt.

De sportnota van de gemeente Haarlemmermeer kent drie thema's waarlangs zij bovenstaande ambities willen verwezenlijken (Sportnota Haarlemmermeer 2009-2012, 2009):

1. Accommodaties
2. Sportontwikkeling het stimuleren tot bewegen
3. Topsport

Praktisch betekent dit voor de gemeente dat zij wanneer het gaat om *topsport*:

- Drie kernsporten heeft benoemd die passen bij cultuur en ambities van de gemeente (honkbal, synchroon zwemmen en turnen/ritmisch gymnastiek)
- Een topsportloket heeft ingericht om het topsportbeleid uit te voeren binnen de gemeente
- De samenwerking tussen breedtesport (talentontwikkeling), topsport en onderwijs gaat versterken
- Een select aantal topevenementen gaat faciliteren

- Topsport in de gemeente Haarlemmermeer meer bekendheid gaat geven door gerichte, positieve communicatie en PR
(Sportnota Haarlemmermeer 2009-2012, 2009)

In dit onderzoek zal de nadruk voornamelijk liggen op het thema *Topsport*. Topsport enthousiasmeert en inspireert. Wereldwijd volgen miljarden mensen topsport. Velen laten zich hierdoor in hun gedrag inspireren door zelf actief te gaan sporten en bewegen. Hierbij wordt topsport als middel gebruikt om maatschappelijke doelen te realiseren. De gemeente vindt dat topsport primair een verantwoordelijkheid is van de lokale sportwereld. Gezien het maatschappelijk belang van topsport wil de gemeente het bedrijven van topsport graag actief stimuleren en ondersteunen, maar ziet hierbij rol van de overheid als faciliterend. De doelstelling voor het gemeentelijk topsportbeleid luidt dan ook als volgt:

“Het actief bevorderen van het sportklimaat en de sportinfrastructuur in de gemeente op een wijze die kansrijke ontwikkeling van topsport in de Haarlemmermeer mogelijk maakt” (Sportnota Haarlemmermeer 2009-2012, 2009: 50).

Een topsportklimaat omvat alles wat binnen en buiten de sport invloed heeft op de sportieve prestaties van een sporter. Van Bottenburg (2000) definieert het topsportklimaat als volgt: *“de gewogen gesteldheid van de beïnvloedbare maatschappelijke en sportorganisatorische omgeving die de omstandigheden bepaalt waarin sporters zich tot topsporters kunnen ontwikkelen en prestaties kunnen blijven leveren op het aangegeven hoogste niveau in hun tak van sport”* (Van Bottenburg, 2000: 24).

Bovenstaande definitie geeft aan dat het topsportklimaat niet alleen de omgeving en voorzieningen voor reeds gearriveerde topsporters betreft, maar ook die voor jonge sporttalenten. Omdat de gemeente Haarlemmermeer inzet op talentontwikkeling en topsport, vormt dit een belangrijk onderdeel in dit onderzoek. Uit de resultaten zal blijken of de betrokkenen dit ook vinden en zo ervaren.

Met de sportnota *Sport in beweeglijk perspectief* heeft de gemeente haar beleid bekend gemaakt. De sportnota beschrijft wat de kijk is van de gemeente wanneer het gaat om (top)sport en wat de rol en bijdrage van de gemeente is en kan zijn op dat gebied. Verder wil de gemeente met de sportnota een oproep doen aan alle betrokkenen in de Haarlemmermeer om een bijdrage te leveren ten einde de doelstellingen te realiseren die in de nota zijn beschreven. Hiermee legitimeert de gemeente Haarlemmermeer het topsportbeleid als publiekelijk belang. Er is echter nog geen inzicht in hoe de betrokkenen tegenover dit beleid staan en welke mogelijkheden en/of beperkingen dit met zich meebrengt. Dit onderzoek beoogt daarom inzichtelijk te maken hoe het sportbeleid wordt ontvangen door de betrokkenen in de gemeente Haarlemmermeer en hoe het sportbeleid daarop aangepast kan worden. Hierbij wordt het huidige topsportklimaat van de gemeente in kaart gebracht door te achterhalen welke betekenissen betrokkenen geven aan het klimaat ten einde een bijdrage te leveren aan de verbetering van het topsportklimaat voor de betrokkenen.

1.4 Relevantie

Topsport kan gezien worden als een piramide die aan de top steeds kleiner wordt omdat aan de top de concurrentie steeds meer toeneemt. Internationaal gezien investeren landen miljoenen om de kans op succes te vergroten. De gedachte achter deze investeringen is dat succes maakbaar en beïnvloedbaar is. Succes is volgens Van Bottenburg (2000) tot op een zekere hoogte maakbaar of in elk geval beïnvloedbaar (Van Bottenburg, 2000).

Vanuit wetenschappelijk oogpunt is er nog maar beperkt onderzoek gedaan naar de invloed die beleid uitoefent op topsportsuccessen. Van Bottenburg et al. (2003) besteedde als een van de weinigen in hun onderzoek naar het gemeentelijk topsportbeleid van de gemeente Tilburg en in *Bloed, Zweet en Tranen* (2012), waar het topsportklimaat in Nederland wordt onderzocht hier wel aandacht aan.

Dit onderzoek dient bij te dragen aan de theorievorming rondom het verbeteren van het topsportklimaat in Nederland, specifiek op lokaal niveau omdat daar nog maar weinig over bekend is. Voor organisaties die zich bezighouden met de ontwikkeling of verbetering van het topsportklimaat op regionaal of nationaal niveau, kan dit onderzoek van belang zijn.

Uit de sportnota van de gemeente Haarlemmermeer blijkt dat de gemeente een goed topsportklimaat van waarde acht voor de gemeente. Dit onderzoek zal inzichtelijk maken hoe beleid wordt ontvangen door de betrokkenen en hoe doormiddel van beleid het topsportklimaat wordt gestuurd. Hierbij wordt het huidige topsportklimaat in kaart gebracht door te achterhalen welke betekenissen betrokkenen aan het klimaat geven. Ook zal worden aangegeven hoe de betrokkenen het topsportklimaat kunnen verbeteren.

De gemeente kan dit onderzoek gebruiken om haar keuzes te verantwoorden naar belanghebbenden over het gekozen beleid.

Tot slot kan dit onderzoek een bijdrage leveren aan betrokkenen om kritisch te blijven kijken naar de investeringen die worden gedaan ten behoeve van (top)sport en (top)sportstimulering en het sportbeleid in bredere zin.

1.5 Doel- en vraagstelling

Dit onderzoek beoogt inzichtelijk te maken hoe het sportbeleid wordt ontvangen door de betrokkenen in de gemeente Haarlemmermeer en hoe het sportbeleid daarop aangepast kan worden. Hierbij wordt het huidige topsportklimaat van de gemeente in kaart gebracht door te achterhalen welke betekenissen betrokkenen hieraan geven ten einde een bijdrage te leveren aan een zo optimaal mogelijk topsportklimaat.

De centrale onderzoeksvraag luidt dan ook:

Welke betekenissen geven betrokkenen aan het topsportklimaat in de gemeente Haarlemmermeer en hoe kan volgens de betrokkenen het topsportklimaat in de Haarlemmermeer worden verbeterd?

Om antwoord te geven op bovenstaande onderzoeksvraag zijn de volgende deelvragen opgesteld:

1. Welke betekenissen geven betrokkenen aan het topsportklimaat in de Haarlemmermeer?
2. Wie zijn volgens de betrokkenen van invloed op het topsportklimaat en hoe zijn zij van invloed?

3. Welke mogelijkheden en beperkingen zien de betrokkenen om het topsportklimaat te verbeteren?

De drie deelvragen zullen doormiddel van literatuurstudie en semigestructureerde interviews worden onderzocht. Uit de interviews zal duidelijk worden wat de doelstellingen en ambities zijn van de betrokkenen en welke mogelijkheden en beperkingen dit met zich mee brengt. Uiteindelijk zal een antwoord worden gevonden op de betekenissen die betrokkenen geven aan het topsportklimaat in de gemeente en op welke manier zij het topsportklimaat in de Haarlemmermeer kunnen verbeteren.

De gemeente wil de doelstellingen in de sportnota verwezenlijken door met betrokkenen een bijdrage te leveren aan het topsportklimaat in de gemeente Haarlemmermeer. In dit onderzoek zijn de betrokkenen de belanghebbenden die een plaats hebben in het krachtenveld van het topsportklimaat in de gemeente Haarlemmermeer:

- Medewerkers van Topsport Haarlemmermeer en het Olympisch Netwerk Noord-Holland
- Sportambtenaren gemeente Haarlemmermeer
- Topsporters en talenten uit de gemeente Haarlemmermeer
- Bestuurders van topsportverenigingen

1.6 Centrale begrippen

Hieronder zullen de begrippen die noodzakelijk zijn in het onderzoek worden afgebakend.

Topsport:

De gemeente Haarlemmermeer definieert topsport als volgt: *“Sportbeoefening op het hoogste nationale niveau in een bepaalde tak van sport, met de ambitie om te presteren op het niveau van internationale kampioenschappen”* (Sportnota Haarlemmermeer 2009-2012, 2009: 49). Dit is ook de definitie die wordt aangehouden binnen dit onderzoek.

Topsporter:

Als topsporters worden gekenmerkt diegenen die, op senioren niveau, individueel of in ploegverband voldoen aan de prestatienorm om te acteren tijdens een EK, WK, Olympische Spelen of vergelijkbaar toernooi. Deze prestatienorm leidt tot de volgende door NOC*NSF toegekende statussen:

- A-status (top 8 van de wereld)
- B-status (top 16 van de wereld)
- HP-status (verwachting binnen 4 jaar een aansluiting te vinden bij de wereldtop)
(NOC*NSF topsportstatussen, 2012)

In dit onderzoek worden de bovenstaande statussen aangehouden om een sporter als topsporter te definiëren.

Talenten:

NOC*NSF kent drie soorten talentstatussen toe aan jonge sporters die gezien leeftijd, trainingsachtergrond en prestatieontwikkeling in aanmerking komen voor een van de statussen. De verschillende talentstatussen zijn: Internationaal Talent (IT), Nationaal Talent (NT) en Belofte (B) (NOC*NSF talentstatussen, 2012). Binnen dit onderzoek is een talent een sporter die voldoet aan de volgende vier criteria: hij of zij heeft één van de drie talentstatussen van NOC*NSF hebt, gaat naar school in de Haarlemmermeer, sport in de Haarlemmermeer en is woonachtig in de Haarlemmermeer. Omdat het lastig is om aan alle criteria te voldoen, wordt er in dit onderzoek de zogenaamde '3 uit 4' regel gehanteerd. Een talent dient daarvoor aan drie van de vier criteria te voldoen om als talent van de gemeente Haarlemmermeer bestempeld te worden.

Gemeente Haarlemmermeer:

Dit onderzoek vindt plaats in de gemeente Haarlemmermeer. Dit is een gemeente in de provincie Noord-Holland. De gemeente Haarlemmermeer telt in totaal 26 dorpen met 143.962 inwoners.

Afbeelding 1: Gemeente Haarlemmermeer

Topsportbeleid:

Topsportbeleid wordt door Van Bottenburg (2003) als volgt gedefinieerd: *“Het beleid dat gericht is op buitengewoon getalenteerde sporters en topsportondersteunende organisaties met als doel om omstandigheden te creëren waardoor de bedoelde sporters in staat worden gesteld om hun talenten verder te ontplooiën, hun maatschappelijke positie veilig te stellen en daarmee tevens de maatschappelijke waarde van prestaties te vergroten”* (Van Bottenburg, 2003: 8).

In dit onderzoek gaat het om het topsportbeleid van de gemeente Haarlemmermeer *Sport in beweeglijk perspectief*.

Hoofdstuk 2. Theoretisch kader

2.1 Topsportklimaat

In dit theoretisch kader bestaande uit theorieën rondom factoren en actoren van het topsportklimaat, wordt het empirisch onderzoek ingebed. Als eerste zal het topsportklimaat worden behandeld. Daarbij zal gebruik worden gemaakt het SPLISS-model van Van Bottenburg (2012), en zal gekeken worden welke beleidsfactoren hierop van invloed zijn. Vervolgens zal aandacht worden besteed aan de mogelijke rollen die een gemeente in kan nemen als het gaat om het topsportklimaat.

De behandelde concepten zullen de theoretische basis voor dit onderzoek vormen om antwoord te kunnen geven op de vraag wat is een topsportklimaat en hoe kunnen de betrokkenen dit klimaat verbeteren.

2.1.1 Wat is de betekenis van topsport en een topsportklimaat?

Topsport heeft in de laatste decennia op diverse terreinen een stormachtige ontwikkeling doorgemaakt. Naast het niveau van topsportbeoefening en de belangstelling van de bevolking, is de aandacht vanuit de media gestegen en is de sponsorwaarde van topsporters tot een ongekende hoogte gestegen (Van Bottenburg e.a, 2011). Topsport gaat volgens Van Bottenburg (2011) gepaard met een steeds sterkere mate van betrokkenheid en identificatie vanuit de bevolking en is daarom wereldwijd voor miljarden mensen betekenisvol (Van Bottenburg e.a, 2011). Door de verandering in topsport, is ook de betekenis ervan aan verandering onderhevig. Ook overheden en sportorganisaties hechten steeds meer belang aan het boeken van internationaal succes van topsporters en zij steunen hen daarom. In veel landen heeft dit geleid tot centralisatie en rationalisatie van het topsportbeleid. Dit gaat gepaard met toenemende overheidinterventies en de overname van en innovatie van prestatiebevorderende beleidsstrategieën (Van Bottenburg e.a, 2011). Volgens de Nederlandse overheid is topsport meer dan het leveren van prestaties. Topsport zorgt voor een saamhorigheidsgevoel van de Nederlandse bevolking en daarmee staat topsport symbool voor nationale trots (Van Bottenburg e.a, 2011). Prestaties die Nederlandse topsporters leveren zorgen voor een goed imago van het land in zowel binnen- als buitenland. De overheid legitimeert hiermee de investeringen die zij doet omwille van topsport.

Zoals al eerder is geschetst kan topsport worden gezien als een piramide die aan de top steeds kleiner wordt omdat de concurrentie aan de top steeds meer toeneemt en investeren landen vele miljoenen om de kans op succes te vergroten. De gedachte achter deze investeringen is dat succes maakbaar en beïnvloedbaar is. Succes is volgens Van Bottenburg (2000) tot op een zekere hoogte maakbaar of in elk geval beïnvloedbaar (Van Bottenburg, 2000). *“Although athletes still seemingly fight for superiority amongst themselves and one against the other, success depends increasingly on the background forces in top-level sport, the performance capacity of the system of which the athlete/team is a representative”* (Heinilä 1982, p. 240 in Van Bottenburg 2009). Topsportprestaties kunnen beleidsmatig worden bevorderd door dit systeem te beïnvloeden, of in andere woorden, door het creëren van een specifiek topsportklimaat. De sportnota *‘Sport in beweeglijk perspectief’* (Sportnota Haarlemmermeer 2009-2012, 2009) van de gemeente Haarlemmermeer kan in dit perspectief geplaatst worden.

Een topsportklimaat omvat alles wat binnen en buiten de sport invloed heeft op de sportieve prestaties van een sporter. Een topsportklimaat zoals omschreven is door Van Bottenburg (2000) op pagina 10 van dit onderzoek richt zich op presteren op het hoogste niveau, maar start vanuit de maatschappij en de gewone sporter. Het geeft aan dat het topsportklimaat niet alleen de omgeving en voorzieningen voor reeds gearriveerde topsporters betreft, maar ook die voor jonge sporttalenten.

2.1.2 Wat houden de begrippen talent en topsporter in?

In een topsportklimaat kan je de sporters opdelen in twee categorieën: *talenten en topsporters*. Voor een gemeente is het belangrijk helder te hebben wie de talenten en topsporters zijn zodat hier duidelijke keuzes en beleid op gemaakt kan worden. Zij leveren immers de prestaties in een topsportklimaat en hebben in elke fase van hun carrière andere behoeftes waarop ingespeeld dient te worden.

Talent

Talent in de topsport of op andere terrein, is een individuele eigenschap die alleen in een specifiek sociale omgeving tot zijn recht komt, herkend wordt en kan gedijen (Van Bottenburg, 2009). Afhankelijk van de aard van die sociale omgeving kunnen talenten zich ontwikkelen en kunnen er perioden van bloei of verval in de prestaties van landen optreden. Met een gunstige topsportklimaat kunnen talenten collectief en tegelijkertijd boven komen drijven. Zo'n omgeving zet kinderen op grote schaal aan tot beoefening van een sport en schept voorwaarden voor de herkenning van talenten en brengt deze talenten in competitie met de beste leeftijdsgenoten ter wereld. NOC*NSF heeft samen met verschillende bonden een talentprofiel opgesteld dat wordt gebruikt bij talentherkenning en talentontwikkeling. Hierbij wordt gekeken naar leeftijd, prestatie en de sportprogramma van het talent. Wanneer het talent is herkend door de bond en NOC*NSF, kan het ondersteuning krijgen van een Olympisch Netwerk. Hierbij wordt onderscheid gemaakt in talent Belofte, talent Nationaal en talent Internationaal.

Topsporter

De gemeente Haarlemmermeer definieert topsport als volgt: *“Sportbeoefening op het hoogste nationale niveau in een bepaalde tak van sport, met de ambitie om te presteren op het niveau van internationale kampioenschappen”* (Sportnota Haarlemmermeer 2009-2012, 2009).

Als topsporters worden gekenmerkt diegenen die, op senioren niveau, individueel of in ploegverband voldoen aan de prestatienorm om te acteren tijdens een EK, WK, Olympische Spelen of vergelijkbaar toernooi. Deze prestatienorm leidt tot de volgende door NOC*NSF toegekende statussen:

- A-status (top 8 van de wereld)
- B-status (top 16 van de wereld)
- HP-status (verwachting binnen 4 jaar een aansluiting te vinden bij de wereldtop) (NOC*NSF topsportstatussen, 2012)

2.1.3 Wat is de relatie tussen top- en breedtesport?

Eind negentiende eeuw, in de beginperiode van de georganiseerde wedstrijdsport, kon er nog nauwelijks onderscheid worden gemaakt tussen top- en breedtesport. Toen de sport een grotere schaal kreeg en intern differentieerde, ontwikkelde zich echter een mondiaal competitiestelsel dat de sportbeoefening op uiteenlopende niveaus mogelijk maakte, en raakte breedtesport en topsport van elkaar gescheiden (Van Bottenburg, 2003). Na 1945 nam de ongebonden sportbeoefening buiten de sportvereniging en andere organisaties een grote vlucht. Die ontwikkeling heeft de relatie tussen top- en breedtesport in een aantal opzichten problematischer en zwakker gemaakt. Voor een groot deel van de toenemende senioren die aan sport doen, geldt namelijk dat zij sporten zonder de ambitie te hebben om door te groeien naar een hoger niveau. Daarnaast zijn bij veel van hen gezondheid, fitheid en ontspanning motieven om aan sport te doen in plaats van het verbeteren van de eigen prestatie of het winnen van anderen (Van Bottenburg, 2003). Alle topsporters zijn ooit begonnen met het beoefenen van hun sport op breedtesportniveau. Op breedtesportniveau wordt nagenoeg volgens de zelfde regels gespeeld als op topsportniveau. Toch heeft de topsport zich volgens Van Bottenburg (2003) ontwikkeld tot een relatief autonome wereld, die volgens andere principes functioneert dan de breedtesport. In de topsport doen zich ontwikkelingen voor die niet of in veel mindere mate in de breedtesport voorkomen. Naast fysieke ontwikkelingen, is er in de topsport sprake van toenemende kosten en een sterke afhankelijkheid van commercie (Van Bottenburg, 2003).

Topsport wordt gezien als een logisch gevolg van breedtesport. Andersom kunnen de prestaties van topsporters de deelname in de breedtesport vergroten. Het Internationaal Olympisch Comité gaat uit van de zogenaamde 'double pyramid theory'. Volgens deze theorie brengen duizenden sportbeoefenaars een paar Olympische kampioenen voort, terwijl deze kampioenen door hun rolmodel weer duizenden mensen stimuleren om één of andere vorm van sport te gaan beoefenen (Van Bottenburg, 2003). Van Bottenburg (2003) bevestigt de aanvoerfunctie van breedte- naar topsport, maar andersom zet hij zijn vraagtekens bij de aanjaagfunctie van top- naar breedtesport. Er is volgens hem geen gelijke mate van beïnvloeding tussen top- en breedtesport. De topsport kan niet zonder de breedtesport, maar andersom is dit in veel mindere mate het geval. Breedtesporters ontlenen vooral als publiek veel plezier aan de topsport, maar een groot deel van de sportbeoefenaars, vooral buiten verenigingsverband, zal in hun sportbeoefening nauwelijks een relatie met de topsport ervaren (Van Bottenburg, 2003).

2.1.4 Wat zijn de ontwikkelingen in topsport?

Al eerder werd opgemerkt dat topsport in de laatste decennia op diverse terreinen een stormachtige ontwikkeling heeft doorgemaakt. Topsport gaat steeds meer gepaard met een sterkere mate van betrokkenheid en identificatie vanuit de bevolking. Anderzijds is er ook een keerzijde aan deze ontwikkelingen. Topsport is tegenwoordig iets dat nauwelijks meer te combineren is met werk of studie. Hiermee voldoet het niet meer als vrijetijdsbesteding. Het is een professie geworden die steeds meer tijd, geld en kennis vergt. In topsport spelen ontwikkelingen als commercialisering, professionalisering, globalisering en mediatisering een steeds grotere rol die zowel de topsporter als het topsportklimaat beïnvloeden. Het economisch belang is groter geworden in de topsport (Van Bottenburg, 2006). Het toegenomen economisch belang zorgt ervoor dat de sportsector steeds gecompliceerder wordt en hiermee neemt ook de maatschappelijke druk om te presteren en niet te falen toe. Hieronder zal worden ingegaan op de ontwikkelingen commercialisering,

professionalisering, globalisering en mediatisering in de sportsector en de invloed die het heeft op bestuurders en sporters.

Mediatisering en globalisering

Een van de ontwikkelingen waar sporters in de maatschappij steeds meer mee te maken krijgen is mediatisering en globalisering van sport. Door een steeds betere infrastructuur en communicatiekanalen worden afstanden op de wereld relatief steeds kleiner. Sport is niet alleen beschikbaar voor de lokale omgeving, maar ook nationaal en internationaal beschikbaar. Zowel nationaal als internationaal groeien de belangen waardoor topsport een grote ontwikkeling doormaakt (Nagtegaal & de Vries, 2007). In de sport is de media tegenwoordig niet meer weg te denken. Mediatisering is het transformatieproces waarbij sport verandert in mediasport (Kunnen, 2007). Tijdens deze veranderingen zijn er volgens Kunnen (2007) verschillende fasen te onderkennen. Voordat het een mediasport wordt heeft de sport al een overgang gemaakt van amateurisme naar beroepssport. Tijdens deze overgang heeft ook al commercialisering en professionalisering plaatsgevonden. Het feit dat commercialisering en professionalisering vooraf gaan aan mediatisering, maakt het dat mediatisering is voorbehouden aan populaire topsporten (Kunnen, 2007). Vanuit economisch perspectief kan gesteld worden dat er sprake is van een mediasport als het grootste deel van de inkomsten van de betreffende tak van sport afkomstig is van de media. Volgens Kunnen (2007) is de moderne topsport een amusementsproduct geworden, waarbij de amusementswaarde wordt bepaald door de spanning van de wedstrijd of competitie en de sportieve prestaties van de sporters. Succesvolle sportorganisaties zullen in de toekomst steeds meer commerciële, op winst gerichte ondernemingen worden, waarin sport en amusement zijn geïntegreerd. Mede hierdoor zal de economische betekenis van sport als gevolg van mediatisering en globalisering alleen maar toenemen (Kunnen, 2007). De vraag is of deze ontwikkelingen wel eerlijk zijn tegenover de topsporters. Het brengt namelijk veel randverschijnselen met zich mee die het karakter van de sport kunnen aantasten. Sporters worden bijvoorbeeld contractueel vastgelegd en verplicht zich na een wedstrijd aan de pers en publiek te laten zien. De amusementswaarde van sport wordt voor een groot gedeelte bepaald door de kwaliteit van die sport. Deze is het hoogst in topsport. Daardoor is topsport veel meer gecommmercialiseerd en gemediatiserder dan de sport op amateurniveau.

Commercialisering en professionalisering

Enjolras (2002) definieert commercialisering als het proces waarin een activiteit omgezet wordt tot een product of dienst waarvan profijt wordt getrokken door de aanbieders (Enjolras, 2002). In de sport betekent dit dat steeds meer transacties die eerst gebaseerd waren op wederkerigheid, veranderen in transacties van compensatie. Voorbeelden in de sport is het betalen van eerste elftalspelers van verenigingen of geld vragen aan toeschouwers voor wedstrijden van het eerste elftal. Enjolras (2002) concludeert dat de sportverenigingen die het meest zijn gecommmercialiseerd, de verenigingen zijn die aan teamsporten doen en competitiegericht zijn. Sportverenigingen met veel vrijwilligers zijn ook de verenigingen die eerder commerciëler worden en kunnen worden (Enjolras, 2002).

Commercialisering zorgt ervoor dat de sport steeds meer professioneler wordt georganiseerd. Naast de vrijwillige activiteiten van sportverenigingen, ontstaan er steeds meer professionele activiteiten. Dit komt omdat verenigingen meer moeten concurreren met commerciële sportaanbieders. Sportverenigingen commercialiseren hierdoor en gaan marktgericht ter werk. Stokvis (2011) sluit hierbij aan door aan te geven dat door commercialisering de betrekkingen tussen al degenen die bij

sport betrokken zijn, in toenemende mate door de marktverhoudingen van vraag en aanbod bepaald worden (Stokvis, 2011). Naast traditionele motieven uit de sfeer van de vrijwillige organisatie zoals plezier, roem, eer en loyaliteit, gaan financiële overwegingen een voornamere rol spelen in de motivatie van degenen die deel uitmaken van de sportwereld.

Commercialisering in de sport betreft de gehele sport, van topsport tot recreatiesport. Sport en commercie raken op alle niveaus steeds nauwer met elkaar verweven, waardoor ook de druk op beleidsmakers, bestuurders en managers in de non-profit sector groeit om bedrijfsmatiger en marktgerichter te denken en handelen en zich meer te richten op de behoeften en wensen van de consument (Van Bottenburg, 2006). Deze ontwikkelingen brengen de sport in tweestrijd. Enerzijds is de sport uitgegroeid tot een miljardenindustrie en anderzijds wordt de sport maar in beperkte mate bedrijfsmatig georganiseerd en bestuurd. Dit brengt volgens Van Bottenburg (2006) in verschillende sporten bestuurlijke en organisatorische problemen en conflicten met zich mee. Voorbeelden hiervan zijn: de vorming van buiten de bond staande commerciële topsportploegen en de als zelfstandig ondernemers optredende topsporters en toptrainers (Van Bottenburg, 2006).

Zoals eerder gezegd beïnvloeden bovenstaande ontwikkelingen naast de sporters ook sportbestuurders. De sport eist van bestuurders dat ze van alle markten thuis zijn, zowel de non-profit markt met een verenigingsstructuur als de commerciële beroepssport. Er moeten bijvoorbeeld zaken worden gedaan met sponsors en media. Dit vergt deskundigheid en meer tijd van de sportbestuurders en hiermee worden er nieuwe en andere eisen aan bestuurders gesteld.

Hoe meer gecommmercialiseerd de sportsector is, hoe meer gecompliceerder de beleidsomgeving zal zijn waarin de bestuurders terecht komen: de sportvereniging met leden en vrijwilligers, een betaald deskundig werkapparaat en een buitenwereld in de vorm van een maatschappij en een (internationale) overheid die eisen stelt. Binnen die maatschappij wordt de sportsector dan ook nog geconfronteerd met commerciële spelers: sponsors en media, die enerzijds geven, maar anderzijds nemen en eisen stellen. Om dat speelveld te kunnen bespelen hebben bestuurders middelen nodig die ze met behulp van hun competenties kunnen hanteren. Dit kunnen ze volgens Nagtegaal en De Vries (2007) doen door te professionaliseren (Nagtegaal & de Vries, 2007).

Tot slot zal er als gevolg van de toenemende competitie, de beoefening van topsport en de uitoefening van een andere beroepsactiviteit steeds moeilijker te combineren zijn (Van Bottenburg, 2006). Dit betekent voor de meeste topsporters, dat zij, zolang zij topsporter zijn, zich buiten de topsport op sociaal en professioneel gebied nauwelijks kunnen ontwikkelen. Dit vraagt daarom om een steeds meer professioneler aanpak van de sportbeoefening. Bij professionalisering van de sport, dienen er omstandigheden te worden geschapen die een topsporter instaat stellen om de sportbeoefening voor een bepaalde, langdurige periode tot de belangrijkste taak en doel in zijn of haar leven te maken. Om die omstandigheden te scheppen, dient een topsporter te worden vrijgesteld van de economische noodzaak om zich op een andere manier te onderhouden. Dit kan zijn door een salaris van de club of een stipendium van de staat (Van Bottenburg, 2006).

Gevolgen van commercialisering

Commercialisering in de sportwereld brengt uiteraard ook consequenties met zich mee. Een eerste belangrijke consequentie is de veranderende afhankelijkheidsrelatie tussen sporters en sportorganisaties. Door commercialisering is de macht en invloed van de topsporter toegenomen. Aan de andere kant betekende dit dat de inkomsten van de sportbonden via de topsport slechts in

beperkte mate naar de atleten gingen omdat de sportbonden veel waarde hechten aan de amateursport. Doordat de verhouding is veranderd, zijn sporters zich ook anders gaan opstellen tegenover de sportorganisaties. Sporters gaan meer te werk als zelfstandige ondernemers, die op eigen wijze en indien nodig los van de sportbond optimale omstandigheden en inkomsten trachten te genereren voor hun sportbeoefening (Van Bottenburg, 2005). Met deze opstelling verandert volgens Van Bottenburg (2005) ook de aard van de relaties tussen de topsporters en hun clubs en coaches. Deze wordt namelijk zakelijker en onpersoonlijker (Van Bottenburg, 2005).

Een tweede gevolg van commercialisering is de veranderende verhouding tussen de sporters en de sportorganisaties met het publiek. Door toenemende internationalisering van commerciële sportclubs en sportteams kan een zekere vervreemding met zich meebrengen bij de lokale supporter. Zij identificeren zich niet meer met de club (Van Bottenburg, 2005). Volgens Van Bottenburg (2005) is het behoud van de authenticiteit van de sportbeleving of illusie daarvan essentieel om cynisme ten aanzien van commercialisering in de sport te voorkomen en daarmee een mogelijk verlies aan belangstelling voor de sport op termijn (Van Bottenburg, 2005).

Een derde gevolg van commercialisering hangt met voorgaande gevolg samen, namelijk; de veranderende verhouding tussen sportorganisaties, media en het bedrijfsleven. De macht van sportorganisaties is sterk toegenomen waardoor zij steeds meer een grotere prijs kunnen vragen voor hun producten. Echter moeten de sportorganisaties in het aangaan van deals met de media en het bedrijfsleven ook invloed prijsgeven (Van Bottenburg, 2005). De veranderende verhouding door commercialisering tussen sportorganisaties, media en het bedrijfsleven hebben te maken met de eigenheid en autonomie van de sport. Zakelijke belangen kunnen namelijk wel samengaan met sportieve belangen, maar andersom mogen de zakelijke belangen de sportieve belangen nooit overheersen (Van Bottenburg, 2005). Een sporter die aan een wedstrijd deelneemt ondanks een blessure omdat het commercieel gezien interessant is, is hier een voorbeeld van.

Een vierde en laatste gevolg van commercialisering is het gevaar van een toenemende tweedeling op een aantal fronten. Aan de ene kant de overheidssubsidies waar altijd een balans bestond in de verdeling tussen steun voor grote en mediagenieke sporten en de kleinere, weinig in het oog springende sporten en waarbij altijd meer steun uitging naar de breedtesport dan naar de topsport. En aan de andere kant de commerciële markt waarbij de aandacht van sponsors en adverteerders meer uitgaat naar de sporters die op het hoogste niveau actief zijn in hun sport en sporten die het interessantste en veel publiek trekken. De verticale en horizontale solidariteit in de sport zijn dan ook niet vanzelfsprekend wanneer sportorganisaties zich volledig op de markt begeven (Van Bottenburg, 2005).

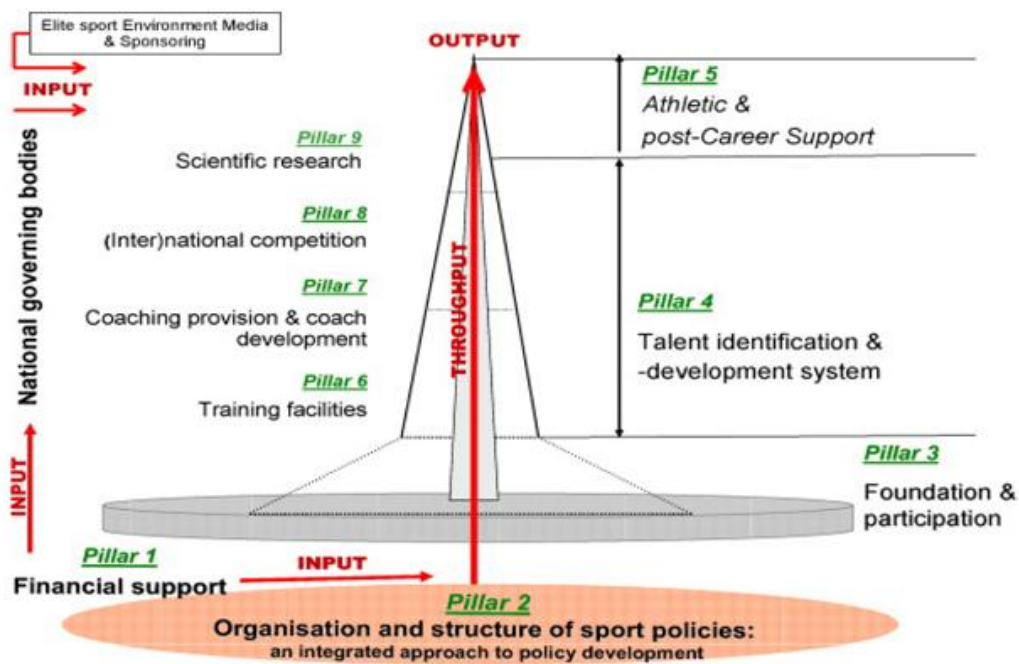
2.1.5 Topsportklimaatmeting

Om meer inzicht te krijgen in de effectiviteit van topsportbeleid, worden er metingen verricht naar de effectiviteit van het topsportbeleid. In topsport laat een effectief beleid zich afmeten aan bijvoorbeeld de medaillespiegel op de Olympische Zomer- en Winterspelen (De Bosscher e.a, 2011). Het meten van een effectief topsportbeleid is echter niet zo eenvoudig als wordt geschetst. Er zijn vele factoren die het doel van topsport mede bepalen en waarop het topsportbeleid geen of weinig invloed kan uitoefenen. Met hogere, gerichte investeringen worden niet automatisch de gestelde doelen behaald. Dit is bijvoorbeeld mede afhankelijk van het beleid in andere landen en de mate waarin sponsors zich aan topsporters en sportteams verbinden. Economische ontwikkelingen, immigratie- en naturalisatiebeleid oefenen invloed uit op het topsportbeleid (De Bosscher e.a, 2011).

Om deze redenen worden er in het topsportklimaatmetingen gebruikt gemaakt van het 'SPLISS-model'. Dit model is ontwikkeld naar aanleiding van eerdere topsportklimaatmetingen en in internationaal verband verder uitgewerkt, gevalideerd en toegepast.

Samengevat gaat dit SPLISS-model ervan uit dat ongeveer de helft van de verdeling van Olympische medailles over landen kan worden verklaard op grond van macrosociologische en macro-economische factoren zoals het bruto nationaal product en de bevolkingsomvang (Van Bottenburg e.a, 2012). Het sportbeleid heeft voor een deel weinig aan die vaststelling omdat die factoren vanuit dit beleid niet te beïnvloeden zijn. Aan de andere kant gaat het om beleidsfactoren die direct(er) zijn te beïnvloeden. Op basis van empirisch onderzoek zijn voor het SPLISS-model 126 kritische succesfactoren vastgesteld. Deze zijn vervolgens gegroepeerd en teruggebracht tot 10 prestatiebepalende pijlers die vanuit het sportbeleid zijn te beïnvloeden.

De piramide vorm van het SPLISS-model symboliseert de afvalrace onder sporters van talent tot kampioen in diverse stadia. De atleet heeft op diverse vlakken in elk stadium ondersteuning nodig. Sportorganisaties en overheden proberen door deze factoren het topsportklimaat te verbeteren en daarmee de kans op succes te vergroten (Bosscher e.a, in Van Bottenburg e.a, 2012).

Figuur 1: Het SPLISS-model

Pijler 1: Topsport investeringen

Een verbetering van het topsportklimaat kost geld. Het SPLISS-model gaat ervan uit dat landen die meer efficiënt en effectief investeren dan hun concurrenten hun kans op topsportsucces vergroten.

Pijler 2: Bestuur en organisatie van de topsport

De kans op succes wordt verder vergroot door een organisatiestructuur met een duidelijk taakverdeling tussen verschillende actoren in de topsport en een goede coördinatie, afstemming van middelen en onderlinge communicatie.

Pijler 3: Sport- en topsportcultuur

In een land waar meer kinderen vroegtijdig met sport en bewegen in aanraking komen, meer mensen actief sporten en meer mensen aan wedstrijden competitie deelnemen, is de kans groter dat talenten worden geïdentificeerd en zich kunnen ontplooiën. In een land met een topsportcultuur is er bovendien belangstelling voor topsport onder brede lagen van de bevolking, in het bedrijfsleven en bij de media, met als gevolg dat er draagvlak is voor ondersteuning van de topsport.

Pijler 4: Talentidentificatie- en talentontwikkelingssysteem

Een goed talentidentificatiesysteem draagt ertoe bij dat jongen mensen optimale kansen krijgen om hun talent in de vele takken van sport te ontdekken en ontplooiën. Na de talentidentificatie volgt over het algemeen een periode van circa tien jaar van training en competitie waarin het talent zich ontwikkelt tot topsporter. In deze fase bepalen goede voorwaarden voor talentontwikkeling mede de kans op doorstroming naar de wereldtop.

Pijler 5: Atletische carrière en post-carrière

Een deel van de talenten haalt de internationale top. De kans dat zij in de topsport internationale successen gaan boeken neemt toe naarmate zij zich maximaal op topsport kunnen toeleggen. Dat vraagt om specifieke voorzieningen, faciliteiten en begeleiding. Deze moeten er ook voor zorgen dat de topsporters een balans kunnen vinden tussen enerzijds de hoge eisen die de topsport stelt en anderzijds hun sociale leven, het onderwijs dat zij volgen en de voorbereidingen op het leven na hun topsportcarrière.

Pijler 6: Trainings- en wedstrijdfaciliteiten

De topsporter kan alleen een optimaal trainingsprogramma volgen als daarvoor ook voldoende trainingsfaciliteiten aanwezig zijn, met voor topsport geschikte accommodaties en materialen.

Pijler 7: Voorzieningen voor trainers/coaches

Op alle niveaus is zowel de kwaliteit als de kwantiteit van topcoaches van belang. Sportbeoefening op topniveau vraagt om topcoaches van topniveau. De kans op succes kan worden vergroot door het creëren van goede opleidingsmogelijkheden, werkomstandigheden en toekomstperspectieven voor topcoaches, zodat zij zich volledig kunnen inzetten voor toptalenten en topsporters en zich kunnen meten met de beste internationale vakgenoten.

Pijler 8: (Inter)nationale competitie

De kans op internationaal topsportsucces is groter naarmate de nationale competitie in eigen land van internationaal niveau is, er regelmatig internationale topsportevenementen in eigen land worden georganiseerd en de mogelijkheden voor topsporters om aan internationale wedstrijden en competities deel te nemen worden verbeterd.

Pijler 9: Research & Development

Topsport vraagt in toenemende mate om Research & Development. Dit betreft kennisontwikkeling op uiteenlopende gebieden, variërend van materialen, voeding, lucht- en waterweerstand, technische analyses en medische zaken tot talentidentificatie, beleidseffectiviteit en concurrentieanalyses.

Pijler 10: Media en sponsoring

Het bedrijfsleven is altijd betrokken geweest bij sporten die veel exposure krijgen via de media. Sporten die vanouds veel media-aandacht trekken, zoals voetbal, wielrennen, tennis, golf, hebben een vroege commercialisering en professionalisering gekend. De laatste decennia is de media-aandacht voor topsport in omvang toegenomen, waardoor ook andere sporten, zoals schaatsen, volleybal en hockey, meer belangstelling van sponsors hebben gewekt. Omdat deze pijler minder direct te beïnvloeden is vanuit het nationale (top)sportbeleid, is deze als omgevingsvariabele buiten het SPLISS-model gehouden.

Figuur 2: Pijlers SPLISS-model (Van Bottenburg, 2012)

Het SPLISS-model bestond in eerste instantie uit 9 pijlers van het topsportbeleid die bepalend zijn voor de kans op internationaal succes. De laatste pijler, pijler tien, werd als omgevingsvariabele aangemerkt en behoorde oorspronkelijk niet tot het SPLISS-model. Volgens Van Bottenburg (2009) kunnen media en sponsoring wel degelijk beleid worden beïnvloed en zijn volgens hem meer dan omgevingsvariabelen.

In de topsportklimaatmeting is het SPLISS-model verbonden met een *'input-throughput-output-outcomeperspectief'*, waarbij input en throughput de onafhankelijke variabelen vormen en output en outcome de afhankelijke variabelen. De input betreft pijler 1 (topsportinvesteringen) en de throughput betreft de pijlers 2 tot en met 9 (de organisatie en ondersteuning die ten dienste staan van talenten, topsporters, topcoaches en andere betrokkenen in de topsport) (Van Bottenburg et al. 2012).

Het doel van deze input en throughput is om het topsportklimaat en daardoor de topsportprestaties van de gemeente Haarlemmermeer te verbeteren (output), terwijl deze verbetering weer een middel is om achterliggende beleidsambities en beleidsdoelstellingen te realiseren (outcome). Deze beleidsambities en beleidsdoelstellingen kunnen liggen op zowel sportief vlak (topsportsucces) als maatschappelijk gebied (nationale trots) (Van Bottenburg et al. 2012).

Het SPLISS-model is tot nu toe gebruikt om internationaal, het landelijk topsportbeleid te analyseren op efficiëntie en effectiviteit. Dit betekent dat er vaak kwantitatief onderzoek wordt gebruikt om de prestaties van een land in kaart te brengen en te analyseren. Kwalitatieve informatie zoals de ervaringen van betrokkenen en betekenissen van betrokkenen omtrent het topsportklimaat wordt

vaak niet of nauwelijks aan de orde gesteld, terwijl dit wel waardevolle informatie kan zijn. Het SPLISS-model kan hiermee gezien worden als een vooral analytisch model waarmee het topsportklimaat en succes op landelijk niveau wordt bekeken en vergeleken wordt met andere landen.

Omdat de gemeente Haarlemmermeer zich richt op topsport, zal onderhavig onderzoek trachten de kritische beschouwing van het topsportklimaat te achterhalen, door kwalitatief onderzoek te doen naar de betekenis van het topsportklimaat voor de betrokkenen.

In dit onderzoek zal het SPLISS-model worden gebruikt om het topsportbeleid van de gemeente Haarlemmermeer te analyseren. Volgens Van Bottenburg (2012) dient wel de gewenste outcome los hiervan te worden geanalyseerd, omdat dit van meerdere factoren afhankelijk is (Van Bottenburg e.a., 2012).

2.2 De rol van de gemeente op lokaal niveau

In deze paragraaf zal er tot slot worden ingegaan op de rol van de lokale overheid om het theoretisch deel rond de vraag welke betekenis betrokkenen geven aan het topsportklimaat en hoe het topsportklimaat verbeterd kan worden, te completeren.

Het Nederlandse topsportbeleid speelt al een aantal jaren een belangrijke rol in de Nederlandse politiek. Dit is terug te zien in verschillende nota's als *Tijd voor sport* van 2005 en *De kracht van sport* uit 2007. In de nota *Wat sport beweegt* van het ministerie van VWS wordt gesteld dat de lokale overheid verantwoordelijk is voor het in stand houden en verbeteren van de lokale (top) sportinfrastructuur (Ministerie van VWS, 1997). Het kabinet ondersteunt hierin de georganiseerde sport in Nederland om bij de top tien beste landen van de wereld te behoren in de sport (Breedveld e.a., 2011).

Op provinciaal en gemeentelijk niveau wordt de topsport steeds meer ondersteund. Dit gebeurt aan de hand van financiële ondersteuning voor de Olympische Netwerken waar topsporters en coaches terecht kunnen voor onder andere sportorganisatorische en maatschappelijke ondersteuning. Afhankelijk van het gevoerde beleid, investeren gemeenten voornamelijk in de breedtesport. Het zijn vooral gemeenten met een eigen topsportbeleid die investeren in topsport en de regionale topsportloketten. Volgens Boumans (2003) is de organisatie en uitvoering van het sportbeleid een taak van de sportwereld en het particulier initiatief. De gemeente dient voorwaarden te scheppen in een topsportklimaat en het topsportbeleid gestructureerd aan te pakken door het ontwikkelen van een gericht topsportbeleid (Boumans, 2003). Het organiseren en ondersteunen van topsportevenementen en het aanpassen en verbeteren van accommodaties passen bij deze rol van de gemeente. De manier waarop de gemeente dit invult op lokaal niveau, hangt af van de manier waarop topsport wordt gezien door de gemeente en de (financiële) middelen die de gemeente tot haar beschikking heeft. Minder financiële middelen zorgt voor een toenemende druk op lokale bedrijven voor sponsoring (Boumans, 2003).

De lokale overheid lijkt rechtstreeks van invloed te zijn op de topsport en de manier waarop topsport wordt georganiseerd binnen een gemeente. De gemeente Haarlemmermeer doet dit middels investeringen in een topsportloket (Topsport Haarlemmermeer) en in de bouw van een nieuw "*Huis van de Sport*". Dit is een multifunctioneel sportcomplex met onder andere vier zwembaden en een

turncentrum. De gemeente ziet hierin een belangrijk middel om de gemeente te promoten en het topsportklimaat in de gemeente te verbeteren (gemeente Haarlemmermeer, 2012).

De gemeente Haarlemmermeer vindt dat topsport een toegevoegde waarde heeft voor de gemeente en haar inwoners van de gemeente en faciliteert daarom ook de topsport.

De theorieën over factoren en actoren van een topsportklimaat die zijn beschreven in dit hoofdstuk, dragen bij aan de analyse van empirische data over het topsportklimaat van de gemeente Haarlemmermeer. In Hoofdstuk 5 zullen de empirische bevindingen worden geanalyseerd door gebruik te maken van de theorieën die beschreven zijn in dit onderzoek. Hiermee kan er vervolgens weer een antwoord worden gegeven op de centrale onderzoeksvraag. Eerst zal in de volgende hoofdstukken de methode van onderzoek en de resultaten worden besproken.

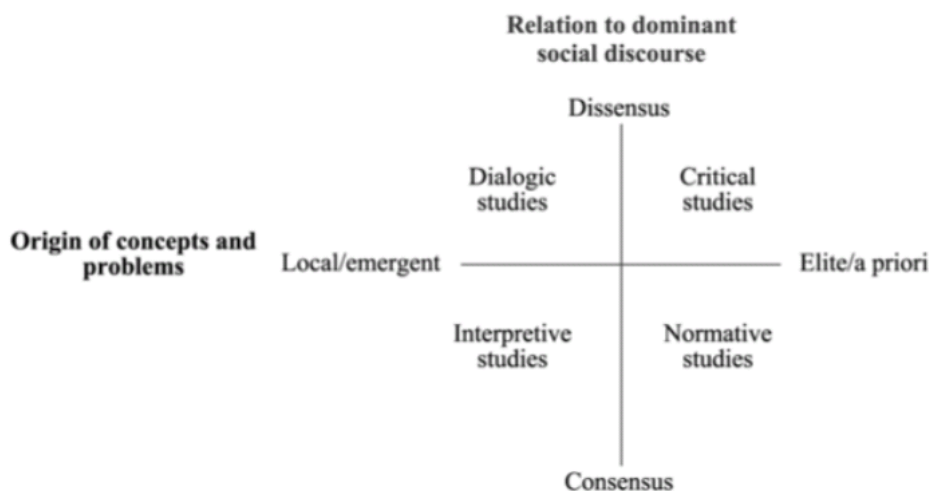
Hoofdstuk 3. Methodologie

In dit hoofdstuk wordt het sociaal wetenschappelijk onderzoeksperspectief beschreven wat ten grondslag ligt aan dit onderzoek. Vervolgens beschrijft paragraaf 3.2 de gekozen methoden en technieken tijdens dit onderzoek.

3.1 Onderzoeksperspectief

Binnen dit onderzoek is gebruik gemaakt van de interpretatieve benadering. Er is voor deze benadering gekozen omdat de onderzoeker zich tijdens dit kwalitatieve onderzoek voornamelijk heeft gericht op het inventariseren van meningen en betekenissen die de betrokkenen geven aan het topsportklimaat in de Haarlemmermeer. Elke individu heeft zijn of haar eigen waarheid dat wordt bepaald door persoonlijke kenmerken, ervaringen uit het verleden of achtergrond van het individu. De interpretatieve benadering inventariseert betekenissen bottom-up en kijkt naar wat individuen vinden van een bepaald onderwerp (Deetz, 2000). Bij dit onderzoek was het van belang te achterhalen hoe betrokkenen tegen een bepaalde situatie aankijken en welke betekenis zij daaraan geven. De meningen en betekenissen die hierbij naar boven komen, zijn erg belangrijk omdat dat als 'de waarheid' zal worden gezien.

De interpretatieve benadering is gebaseerd op *prototypical discursive features* van Deetz (2000) over het doen van kritisch management onderzoek. Deetz laat hierbij vier perspectieven aanbod komen die worden beschreven als verschillende discoursen. Deetz rangschikt de discoursen aan de hand van twee dimensies: 'elite/a priori' en 'local/emergent' en 'dissensus' en 'consensus' (Deetz, 2000). Bij 'elite/a priori' gaat tijdens het onderzoek de aandacht vooral uit naar consistentie en betrouwbaarheid die men onderzoekt vanuit het perspectief van de gearriveerde groep. Hierbij zijn de begrippen van te voren bepaald. En bij 'local/emergent' werkt de onderzoeker vooral met een open houding en neemt hij de organisatieleden als uitgangspunt ten opzichte van bestuurders en managers als uitgangspunt. Hierbij wordt uitgegaan van de betekenissen die de organisatieleden geven om zodoende een bijdrage te leveren aan de theorie. Bij dissensus en consensus gaat het over hoe de werkelijkheid wordt gezien vanuit de onderzoeker. De onderzoeker focust zich hierbij niet op het sociale discours dat de respondenten hebben, maar op zijn eigen kijk op de wereld. Ga je als onderzoeker uit van een harmonieuze samenleving of accepteer je enige chaos en conflict?

Figuur 3: Contrasting Dimensions From the Metatheory of Representational (Deetz, 2000)

In figuur 3 laat Deetz de besproken perspectieven zien. Een bepaald perspectief hoeft niet superieur te zijn aan een andere perspectief. De discourses kunnen het best samen gebruikt worden. Als onderzoeker dient men zich niet te richten op één standpunt omdat dit tot beperkingen kan leiden in het onderzoek.

Wanneer ik kijk naar mijn eigen perspectief, gaat mijn voorkeur uit naar de interpretatieve studie. Hierbij vind ik de aandacht om de betekenissen van respondenten te achterhalen erg belangrijk. Er bestaat naar mijn mening geen objectieve waarheid, maar wel één die sociaal geconstrueerd is.

3.2 Methodes

Voor dit onderzoek is een literatuurstudie verricht en hebben kwalitatieve analyses plaatsgevonden op basis van 14 semigestructureerde diepte interviews met betrokkenen. De interviews dienden om inzicht te krijgen in de betekenissen die betrokkenen geven aan het huidige topsportklimaat in de gemeente Haarlemmermeer. De keuze voor deze onderzoeksmethoden heeft te maken met de interpretatieve en dialogische benadering van dit onderzoek. Via deze benadering werden de deelvragen en daarmee de centrale onderzoeksvraag beantwoord middels empirisch onderzoek. Een diepte interview was nodig om de betekenissen van de betrokkenen te achterhalen. Een diepte interview kan volgens Boeije (2005) worden beschouwd als een gespreksvorm waarin een interviewer zich beperkt tot het stellen van vragen over gedragingen, opvattingen, houdingen en ervaringen ten aanzien van bepaalde sociale verschijnselen aan de participant, die zich voornamelijk beperkt tot het geven van antwoorden op die vragen (Boeije, 2005). Een diepte interview is daarom een passende onderzoeksmethode om gevoelens, meningen en ervaringen van actoren te achterhalen. De respondenten konden tijdens dit interview vrij hun mening geven waarop vervolgens weer kon worden doorgevraagd. Tijdens de semigestructureerde interviews maakte de onderzoeker gebruik van een topiclijst. De thema's die hierin centraal stonden waren: topsportklimaat, het SPLISS-model en het (top)sportbeleid van de gemeente Haarlemmermeer. De topiclijst diende als houvast en om structuur in de interviews aan te brengen. Hierdoor was het ook mogelijk voor de onderzoeker om af te wijken van de topiclijst en zich te focussen op belangrijke aspecten die naar voren kwamen

tijdens de interviews en daar vervolgens op door te vragen, zonder de geïnterviewden woorden in de mond te leggen. De topiclijsten waren gebaseerd op het theoretisch kader. Hierbij werd de theorie van het SPLISS-model niet getoetst, maar diende het als leidraad voor de topiclijsten. Aan de hand van het SPLISS-model werden de behoeften en wensen van de respondenten om tot een beter topsportklimaat te komen in kaart gebracht.

In een topsportklimaat heeft men te maken met verschillende actoren die elk op een andere manier actief zijn in het krachtenveld van het topsportklimaat. Hierdoor heeft de onderzoeker er voor gekozen om voor de verschillende groepen actoren een andere topiclijst op te stellen en te gebruiken. Door antwoorden van de respondenten, kwamen er tijdens de interviews nieuwe aspecten naar voren waardoor de topiclijsten waarnodig werden aangepast. Het analyseren van de data was hiermee al begonnen.

Naast dataverzameling middels de interviews, is ook data verzameld door een documentanalyse te verrichten op de sportnota van de gemeente Haarlemmermeer, Sport in Beweeglijk perspectief.

3.2.1 Selectie respondenten

In totaal hebben er veertien semigestructureerde interviews plaatsgevonden voor dit onderzoek: vijf met bestuurders/trainers van topsportverenigingen in de gemeente Haarlemmermeer, vier met talenten/topsporters met een NOC*NSF status woonachtig in de gemeente Haarlemmermeer, één met een medewerker van Topsport Haarlemmermeer/Olympisch Netwerk Noord-Holland, drie met beleidsmedewerkers en één met de wethouder sport van de gemeente Haarlemmermeer. Voor deze selectie van respondenten is gekozen om een zo breed mogelijk beeld te krijgen van het topsportklimaat en omdat deze actoren als betrokkenen invloed hebben op hoe een optimaal topsportklimaat eruit zou kunnen zien. Tevens hebben deze sporten aangegeven bij Topsport Haarlemmermeer en de gemeente dat zij ambitieus zijn als het gaat om topsport. De geselecteerde sporten sluiten aan op de sporten waar de gemeenten zich al op focust en bij de sporten waar ze zich in de toekomst nog meer op willen gaan focussen. Een nadeel bij deze selectie is dat het aannemelijk kan zijn dat niet alle Haarlemmermeerse sporters en sportverenigingen zich vertegenwoordigd voelen door deze selectie van respondenten. Bij dit onderzoek is er geen rekening gehouden met andere respondenten dan de hierboven genoemden die ook van invloed zouden kunnen zijn op het Topsportklimaat in de gemeente Haarlemmermeer. Te denken valt hierbij aan medische partners van Topsport Haarlemmermeer, het onderwijs en het bedrijfsleven. Een vervolgonderzoek zou hier nader op in kunnen gaan.

3.2.2 Data-analyse

De gehanteerde onderzoeksperspectief wat hiervoor is besproken is van invloed op de wijze van analyseren en interpreteren van de resultaten van dit onderzoek. Analyseren is volgens Boeije (2005) de uiteenrafeling van de gegevens over een bepaald onderwerp in categorieën, het benoemen van deze categorieën met begrippen, en het aanbrengen en toetsten van relaties tussen de begrippen in het licht van de probleemstelling (Boeije, 2005). De resultaten van dit onderzoek vormen de basis. Alle interviews zijn na goedkeuring van de respondenten opgenomen en vervolgens getranscribeerd en ingevoerd in het programma MAXQDA. Een analyseprogramma voor kwalitatieve onderzoeksgegevens. De getranscribeerde interviews zijn in het softwareprogramma geïmporteerd, nadat er samenvattende labels aan toegekend waren middels coderen. Bij het coderen

onderscheidde de onderzoeker thema's en categorieën in de onderzoeksgegevens en benoemde hij deze met een code. Er zijn verschillende manieren om te coderen. Boeije (2005) onderscheidt open coderen, selectief coderen en axiaal coderen (Boeije, 2005). In dit onderzoek zijn de interviews gecodeerd op basis van thema's uit de empirie. Tijdens het invoeren van de transcripten in het analyseprogramma MAXQDA werd er axiaal gecodeerd omdat de codes die tot dan toe waren ontwikkeld, de gegevens niet voldoende dekten. Bij elk fragment is nagegaan of de code nog steeds bij dat fragment paste of dat het verplaatst moest worden naar een andere code. Een enkele keer is dit gebeurd. Waar nodig zijn er in het analyse programma clusters van codes gemaakt die bij elkaar horen, door hoofdcodes te onderscheiden van subcodes. Om inzicht te verkrijgen in verschillen en overeenkomsten van betekenissen over het topsportklimaat in de gemeente Haarlemmermeer, zijn de interviews onderling vergeleken per code. De verschillen en overeenkomst vormen de basis voor het resultatenhoofdstuk en het analysehoofdstuk waarin de resultaten en het theoretisch kader worden besproken.

3.2.3 Betrouwbaarheid en validiteit

Twee belangrijke aspecten voor de kwaliteit van onderzoek waar rekening mee gehouden dient te worden zijn betrouwbaarheid en validiteit (Boeije, 2005). Betrouwbaarheid heeft betrekking op beïnvloeding van de waarnemingen door toevallige of onsystematische fouten. Betrouwbaarheid wordt afgemeten aan de precisie van de methoden van dataverzameling en kan worden vergroot door standaardisatie (Boeije, 2005). Herhaling van de waarnemingen moet dus leiden tot een gelijke uitkomst. In dit onderzoek zijn stappen en keuzes vastgelegd en verantwoord om herhaling van het onderzoek mogelijk te maken.

Validiteit heeft betrekking op de beïnvloeding van het onderzoek door systematische fouten.

Wanneer de onderzoeker meet of verklaart wat hij daadwerkelijk wil meten of verklaren, wordt dat opgevat als validiteit (Boeije, 2005). Een bedreiging van validiteit kan zich voordoen wanneer de gekozen methode van dataverzameling geen juiste informatie verschaft over het onderwerp waarin de onderzoeker is geïnteresseerd. Dit kan vertekende resultaten opleveren. Validiteit werd in dit onderzoek gewaarborgd door de vooraf aan de hand van de theorie topiclijsten op te stellen die een zo goed mogelijk dataverzameling zou opleveren om de deelvragen en de hoofdvraag te beantwoorden. Door zoveel mogelijk open vragen te stellen werd getracht de respondenten zo min mogelijk te sturen in hun beantwoording. Verder werd vooraf aangegeven dat anonimiteit was gewaarborgd om ervoor te zorgen dat er vrijuit gesproken werd en men zich niet belemmerd voelde in het beantwoorden van de vragen. In dit onderzoek hebben merendeel van de interviews plaatsgevonden in een gesloten ruimte op kantoor van de onderzoeker of thuis bij de respondenten. Op een enkeling uitzondering na vonden alle interviews face to face plaats, zonder ongewenste interventies van derden.

Hoofdstuk 4. Resultaten

Wanneer de direct betrokkenen wordt gevraagd om een eindoordeel over het topsportklimaat in Nederland te geven, lijken zij tevreden en beoordelen ze het klimaat met een voldoende (Van Bottenburg, 2012). Echter, hoe wordt het topsportklimaat op lokaal niveau beoordeeld? Om hierop antwoord te geven staan een aantal vragen centraal in dit onderzoek: hoe omschrijven de betrokkenen het topsportklimaat, wie zijn van invloed op het topsportklimaat en welke mogelijkheden en beperkingen zien betrokkenen om het topsportklimaat te verbeteren? Dit hoofdstuk geeft de gevonden onderzoeksresultaten weer. De resultaten zijn ingedeeld in thema's die zijn opgesteld aan de hand van de topiclijsten en na vergelijking van de transcripties van de semigestructureerde interviews, die zijn afgenomen onder de betrokkenen van het topsportklimaat in de gemeente Haarlemmermeer. Eerst zal worden toegelicht welke betekenis de verschillende betrokkenen geven aan het topsportklimaat alvorens aan de hand van de pijlers van het SPLISS-model de wensen en behoeften van de respondenten verder te bespreken. Tot slot wordt de rol die het topsportloket en de gemeente kunnen innemen in het lokale topsportklimaat van de Haarlemmermeer besproken.

4.1 Omschrijving van het topsportklimaat

Een topsportklimaat betekent voor respondenten uit de sport *'heel simpel de voorwaarden scheppen voor de topspelers en topsportverenigingen die op topniveau willen acteren op het gebied van sport (R 13, bestuurder) en 'het creëren van een goede balans tussen je sociale leven, je studie en je sport, waarbij sport centraal staat en je de rest daar omheen kan inrichten op de manier die jij wilt' (R 6, sporter)*

De gemeente erkent het scheppen van voorwaarden opdat de sporters het beste uit zichzelf kunnen halen en ziet haar rol daarin vooral als faciliterend en vooral niet sporters één op één faciliteren door ze direct geld te overhandigen.

'Een topsportklimaat moet ook betekenen, in ieder geval voor ons als gemeente, dat je de faciliteiten en de voorwaarde creëert waardoor ze het beste uit zichzelf kunnen halen. Bijvoorbeeld een accommodatie en ondersteuning op allerlei andere vlakken, dat je dat op een goede manier regelt. Het betekent wat mij betreft niet, en dat is altijd een discussie die terugkomt, het gewoon ter beschikking stellen van geld' (R 12, politiek).

Duidelijk wordt dat de gemeente probeert bij te dragen aan het topsportklimaat door ervoor te zorgen dat de benodigde faciliteiten aanwezig en direct beschikbaar zijn voor de (top)sport in de gemeente. Om dit te ondersteunen en verder uit te dragen is het topsportloket in het leven geroepen. De medewerkers van het Olympisch Netwerk en het Topsportloket hebben de ambitie om topsporters en topsportverenigingen zo goed mogelijk te ondersteunen door een topsportklimaat te creëren waarin randvoorwaarden goed zijn ingevuld. Hiermee wordt de visie van de gemeente verder uitgedragen.

Respondenten binnen de sport geven aan dat zij, om te kunnen groeien, afhankelijk zijn van de gemeente en het Topsportloket, de voorzieningen die zij bieden en het niveau van de voorzieningen. Zij vinden dat wanneer voorzieningen als huisvesting, onderwijs, voeding, medische en mentale begeleiding goed geregeld zijn, zij eerder naar een topsportniveau kunnen groeien. Hiermee geven zij aan wat voor hen de voorwaarden zijn voor een goed topsportklimaat. *'Topsportloket is er allereerst voor de topsporters en Annemarie is daar veel beter in dus daar kan een doorbraak komen. Maar die sporters*

hebben ze nooit bereikt. Er waren jaren bij ons topsporters in de vereniging die absoluut niet van het bestaan wisten of wel de naam kenden, maar niet wisten wat ze er mee konden. Dus de communicatie daar over en toegankelijkheid is absoluut tekort geschoten' (R 7, bestuurder).

Uit bovenstaande citaat wordt duidelijk dat een aantal sporters niets afweten van de rol van de gemeente en het Topsportloket en de faciliteiten die zij bieden.

Zowel respondenten binnen de sport als de gemeente geven aan dat een topsportklimaat een omgeving betreft waarin voorwaarden worden geschapen voor een sporter opdat de sporter zich volledig op zijn of haar sport kan richten. Respondenten binnen de sport zijn het er over eens dat een goed topsportklimaat echter niet alleen afhangt van het niveau van de geboden voorzieningen, maar eveneens van de kennis en informatie die men ter beschikking heeft, om ook werkelijk gebruik te kunnen maken van deze voorzieningen.

4.2 Legitimatie van het topsportklimaat

Vanuit het perspectief van de gemeente wordt er vrij uniform gedacht over topsport. Hoewel de gemeente Haarlemmermeer topsport omarmt, geven de beleidsmedewerkers aan dat de gemeente zich niet expliciet profileert als topsportgemeente. De empirische data maken duidelijk dat ze de nadruk leggen op de breedtesport, maar daarbij topsport niet uitsluiten en de aanwezige talenten en topsporters de mogelijkheid willen bieden om zich verder te ontwikkelen door een topsportklimaat te ontwikkelen voor hen.

'We willen wel een topsportklimaat in de zin dat er ruimte is om topsport te doen, maar het wordt niet de A-focus. Breedtesport blijft onze focus en uit breedtesport komt af en toe een topsporter en die willen we graag faciliteren. En verenigingen die naar dat niveau toegroeien willen we ook faciliteren zodat ze hun werk kunnen blijven doen' (R 11, politiek).

Vanuit het perspectief van de verenigingen wordt ook duidelijk dat de gemeente zich niet expliciet profileert als topsportgemeente. Ondanks dat de gemeente talenten en topsporters de mogelijkheid wil bieden om zich te ontwikkelen hebben een aantal respondenten binnen de sport niet het idee dat de gemeente bezig is met topsport omdat de faciliteiten worden geboden vanuit het Topsportloket. Een bestuurder van een topsportvereniging geeft het volgende oordeel daarover:

'ik heb niet het idee dat de politiek echt bezig is met topsport. De facilitering is bijvoorbeeld Topsport Kennemerland geworden samen met het Topsportloket' (R 7, bestuurder).

Tegelijkertijd wilde gemeente wel een bijdragen leveren aan het topsportklimaat, omdat de Haarlemmermeer een gebied is dat rijk is aan statussporters met een NOC*NSF-status in verschillende Olympische sporten. Deze sporters hebben allen de ambitie om hun sport op een zo'n hoog mogelijk niveau te beoefenen. De gemeente ziet het als haar plicht om deze sporters te ondersteunen en wil hierbij ook nadrukkelijk de koppeling maken met de breedtesport.

'als je kijkt naar hoeveel statussporters er in de Haarlemmermeer zijn, dan scoren we hoog. Ook in de regio. Dat betekent dus dat er heel veel mensen op hoog niveau sporten. Ik vind dat je daar als overheid ook een rol hebt om daar iets mee te doen, tevens moet het ook zo zijn dat mensen die op hoog niveau bezig zijn met hun sport, dat zij het gevoel hebben dat dat wordt ondersteund door de gemeente. Mijn belevenis daarbij is altijd geweest dat het zien sporten, doet sporten. Iedereen heeft zo zijn rolvoorbeelden, dus die koppeling tussen top- en breedtesport is heel belangrijk in mijn ogen' (R 12, politiek)

Ook buiten de politiek is er eenduidigheid over de verbinding tussen top- en breedtesport. Alle geïnterviewden verwachtten dat topsporters als lokale helden de breedtesport kunnen stimuleren. *'Ik denk ook wel dat de uitstraling naar de breedtesport misschien nu nog niet heel zichtbaar is, maar als je lokale helden gaat creëren, dat je uiteindelijk ook wel meer mensen aan het sporten gaat krijgen. Dat is natuurlijk het idee van de gemeente'* (R2, Olympisch Netwerk)

'Als je oudere sporters hebt, zorgen zij er ook voor dat de jongere sporters aan het sporten gaan of beginnen. Ik denk dat als je geen voorbeeld hebt voor jonge sporters, zij niet zo snel aan sporten zullen beginnen. Dus ik denk dat je ook oudere sporters moet blijven motiveren en ondersteunen' (R 1, sporter)

De gemeente ziet het als haar plicht om de aanwezige talenten en topsporters te faciliteren. Ze legitimeert het faciliteren van deze topsporters voornamelijk door een sterke koppeling te maken met de breedtesport. Zowel de politiek als de overige geïnterviewden verwachtten dat top- en breedtesport een sterke wisselwerking kunnen hebben op elkaar wanneer je lokale helden creëert.

4.3 Gericht topsportbeleid van de gemeente Haarlemmermeer

Middels een afbakening van kern- en groeisporten en de oprichting van het Topsportloket waar topsporters met een status en topsportverenigingen terecht kunnen voor ondersteuning, geeft de gemeente Haarlemmermeer aan waar de focus van het topsportbeleid ligt. Door het benoemen van kern- en groeisporten geeft de gemeente aan welke sporten ze extra willen ondersteunen vanuit het topsportloket. Hiermee volgen ze de lijn van NOC*NSF die ook een focus aanbrengt in de sporten die zij willen ondersteunen. Haarlemmermeer doet het zelfde door de sporten te ondersteunen die naar hun mening zowel bij de jeugd als bij de senioren tot de nationale top behoren.

'We hebben drie kernsporten benoemd in de Haarlemmermeer. Dat is honkbal, turnen/ritmisch gym en synchroonzwemmen. Die krijgen extra ondersteuning, ook in geld. Dus ondersteuning in een Nationaal Trainingscentrum of bij de honkbal in de vorm van een academie. We steunen ze ook in de ontwikkeling van hun topsportbeleid. En dat betekent ook dat ze daar extra financiën voor krijgen. Het gaat dan niet om individuele sporters, maar de vereniging krijgt extra steun om die topsport op een hoger niveau te brengen' (R 12, politiek)

De gemeente focust in haar topsportbeleid op enkele kernsporten die zij extra financieel ondersteunt via een investering in de verenigingen. Geïnterviewde bestuurders van verenigingen zijn het weliswaar eens met de gemeente in de zin van dat er keuzes gemaakt dienen te worden. Zij plaatsen echter wel vraagtekens bij de keuzes van de gemeente als het gaat om het topsportbeleid. Uit onderstaand citaat blijkt dat het beleid van de gemeente niet onbetwist is. Elk bestuurder vindt dat zijn club/sport geld nodig heeft en daarmee de meeste steun zou moeten krijgen.

'Ik kijk heel erg vanuit mijn eigen sport en dan wil je dat daar natuurlijk de meeste aandacht en geld naartoe gaat. We zijn onlangs geselecteerd als groeisport binnen de Haarlemmermeer. Maar bijvoorbeeld synchroonzwemmen is een kernsport en ik vind synchroonzwemmen, niets ten nadele van synchroonzwemmen hoor, want dat is ook een topsport, maar het is natuurlijk niet een sport die in de kijker ligt. Dus wat dat betreft snap ik niet helemaal die keuze. Het zijn breed georiënteerde keuzes. Het is niet standaard dat ze kiezen voor populaire sporten als voetbal, tennis en hockey. En ik vind wat dat betreft de Haarlemmermeer ambitieus en gewaagd in hun keuzes' (R 9, bestuurder).

Ondanks dat de focus is gelegd door kern- en groeisporten te benoemen, betwijfelen sommige respondenten de keuzes die de gemeente voor sommige sporten maakt. Dit biedt volgens hen daarentegen wel de mogelijkheid om gedeeltelijk zelf invulling te geven aan een goed topsportklimaat.

'We hebben in ieder geval de groeisportstatus gekregen. Alleen dat pad is nog niet geëffend dus aan de ene kant is dat nog een hiaat in het topsportbeleid. Aan de andere kant geeft het ook kansen om dan zelf met plannen te komen, om zelf een pad te creëren zeg maar wat in onze ogen een optimaal pad is naar toekomstige prestaties' (R 3, coach)

Uit bovenstaande blijkt dat wanneer het gemeentelijk topsportbeleid hiaten bevat, dat dat tevens meer autonomie biedt aan de uitvoerders (coaches) om meer invulling te geven aan het topsportbeleid. Tegelijkertijd is het voor diverse geïnterviewden vaak niet duidelijk hoe en wanneer zij in aanmerking kunnen komen voor verenigingsondersteuning.

'Ja in gesprekken vind ik de gemeente in ieder geval ambitieus. Alleen, volgens mij "strugglen" ze van: wat willen we nou, wat kunnen we nou en hoe gaan we dat formuleren op papier en hoe verhoudt zich dat tot de sportnota die we de afgelopen vier jaar gevoerd hebben en wat gaan we met de gelden die we hebben wel en niet doen. Je hebt verenigingsondersteuning vanuit de gemeente. Daar hebben wij nog nooit gebruik van gemaakt. Ik heb daar vorige maand vragen over gesteld, over hoe dat gaat en hoe komen we daarvoor in aanmerking. Vervolgens kreeg ik het antwoord dat onze sport niet op de lijst staat voor sporten die daarvoor in aanmerking komen. Het is mij nog steeds onduidelijk hoe we wel op die lijst kunnen komen' (R 13, bestuurder).

De gemeente geeft invulling aan het topsportbeleid door kern- en groeisporten te benoemen die ondersteund worden door het Topsportloket. De respondenten binnen de sport geven aan blij te zijn met de keuze van de gemeente om bepaalde kern- of groeisport te benoemen. Dit toont voor hen aan dat de gemeente ambitieus is en een topsportklimaat wil ontwikkelen. Het geeft tevens ook een idee over de invloed van de gemeente op het topsportklimaat. Om kern- of groeisport te worden moeten de verenigingen voldoen aan een aantal eisen die de gemeente stelt. Het beleid van de gemeente is echter niet onbetwist. Vraagtekens worden er gezet bij het niet benoemen van de traditionele sporten als voetbal en hockey tot kern- of groeisport. Vanuit het perspectief van de gemeente wordt aangegeven dat het beleid zich ontwikkelt en dat ze blij zijn dat topsport sinds een paar jaar überhaupt op de agenda staat. Tegelijkertijd zijn de richtlijnen van de gemeente nog vaak onduidelijk en multi-interpretabel.

4.4 Wensen en behoeften

In deze paragraaf worden de resultaten uit het empirisch onderzoek verder uiteen gezet aan de hand van het SPLISS-model. Aan de respondenten werd gevraagd wat hun behoeften en wensen zijn door de pijlers van het SPLISS-model als kader te gebruiken. De pijler wetenschappelijk onderzoek werd door de respondenten niet echt van belang geacht voor een lokaal topsportklimaat.

Pijler 1: topsport investeringen

Een verbetering van het topsportklimaat kost geld. Zoals al eerder geschetst investeert de gemeente Haarlemmermeer vooral in de randvoorwaardelijke voorzieningen. De gemeente probeert aan het topsportklimaat bij te dragen door ervoor te zorgen dat de benodigde faciliteiten aanwezig zijn voor de talenten en (top)sportverenigingen. Het Topsportloket is in het leven geroepen om dit verder uit te dragen. Om het topsportklimaat te verbeteren investeert de gemeente voornamelijk in accommodaties. Twee nieuwe accommodaties die door de respondenten vooral werden genoemd

zijn “het Huis van de Sport” en het nieuwe honkbalstadion dat de accommodatie wordt van de plaatselijke honkbalvereniging Hoofddorp Pioniers. Deze accommodatie wordt zodanig ingericht dat er in de toekomst ook Major League wedstrijden gespeeld kunnen worden.

De meningen over “het Huis van de Sport” zijn over het algemeen positief. De meeste respondenten binnen de sport geven aan dat het een forse investering is, maar wel één waarmee de gemeente laat zien dat ze ambitieus is en een hart heeft voor de (top)sport.

‘Ik vind “het Huis van de Sport” een hele goede investering waar veel sporters straks samen komen’ (R 14, sporter).

*‘Ik denk dat de investeringen wel oké zijn. Hockeyveld bij de Reigers, blauw waterveld. Alleen jammer dat synchroomzwemmen niet wordt ondersteund door NOC*NSF terwijl er hier wel een prachtig bad voor ze komt’ (R 7, bestuurder).*

Met bovenstaande citaat geeft een bestuurder aan dat er redelijk goed wordt geïnvesteerd, maar dat er weinig afstemming is tussen het gevoerde beleid van de gemeente en het beleid van NOC*NSF als het gaat om topsportinvesteringen.

Een ander bestuurder van een topsportvereniging geeft met onderstaand citaat aan dat de gemeente met haar investeringsbeleid moet kiezen voor individuele sporters en niet perse voor een bepaalde sport zoals nu wordt gedaan door kern- en groeisporten te benoemen.

‘Je hebt al gauw het idee dat de investeringen die worden gedaan naar de grotere sporten en sportverenigingen gaat en dat de kleinere sportverenigingen en clubs daar onder lijden. Mijn persoonlijke mening is dat er afwegingen gemaakt worden naar individuele sporters en niet zo zeer naar een bond of bepaalde sport. Ik vind het lastig ergens, want een voetballer die drie keer in de week traint, moet hij minder worden ondersteund dan een judoka die 20 uur in de week traint. Het zijn twee verschillende dingen dus vind het wel moeilijk om mijn wens daarin goed uit te spreken’ (R 9, bestuurder).

Vanuit de respondenten buiten de sport is er unanimitieit over het wel of niet direct beschikbaar stellen van geld aan een sporter. Zij zijn het er over eens dat naast ondersteuning in randvoorwaardelijk voorzieningen, het direct geld geven aan een sporter niet de taak is van de gemeente of het topsportloket. Sporters vinden daarentegen wel dat zij direct geld moeten krijgen, bijvoorbeeld voor reiskosten of om een trainingskamp te bekostigen.

‘Sporters hebben altijd geld nodig. Er zijn te veel sporters en als wij één iemand geld geven, dan moeten we ze allemaal geld geven en dan kunnen ze beter onze functie opheffen en geld gaan verdelen, maar ik denk niet dat dat de manier is. Wij kunnen wel een workshop organiseren die wij dan betalen of cursussen voor trainers. Dat is dan gratis voor de kern en groeisporten en van de andere verenigingen vragen we dan een eigen bijdrage. Dus we hebben wel geld, maar dat is bedoeld om dingen te organiseren zodat de verenigingen en sporters zich verder kunnen ontwikkelen’ (R 2, Olympisch Netwerk).

Naast investeringen in accommodaties investeert de gemeente ook in verenigingen om het topsportklimaat naar een hoger niveau te tillen. De kernsporten kunnen aanvragen indienen voor financiële ondersteuning om hun plannen bij te staan. Dit kan via het Topsportloket worden gedaan die ze daar in ondersteunt. Uit onderstaand citaat wordt duidelijk dat respondenten vinden dat de gemeente investeert. Echter wordt ook duidelijk dat wanneer de ingediende plannen niet worden ondersteund, er al snel een beeld ontstaat dat de gemeente niet genoeg investeert in hun sport.

‘Topsportinvesteringen staan op de rit. Of het voldoende is, is moeilijk te beoordelen voor mij. Ik heb nu een plan ingediend waarvan ik mij afvraag of de gemeente dat honderd procent gaat ondersteunen. Wat naar mijn mening wel nodig zal zijn. Het is een plan voor een academy. Dan praten we dus zeg maar over een deel van het opleidingstraject waar dan ook andere sporters aan mee kunnen doen waardoor je hier de groep vergroot. En daar is wel geld voor nodig om dat op de rit te krijgen en te houden. Of dat er komt is dus nog maar de vraag.

Als dat niet zo is, dan zal ik je vraag met nee moeten beantwoorden of het voldoende is de investeringen die ze doen. Als het er wel komt, dan zal ik de vraag zeker met ja moeten beantwoorden. Maar er wordt zeker geïnvesteerd. Ik kan niet zeggen dat ze helemaal niets doen' (R 3, coach).

Als het gaat om topsportinvesteringen geeft de gemeente aan dat het haar taak is om te investeren in randvoorwaardelijke voorzieningen en niet in individuele sporters die ze direct geld overhandigen. De gemeente investeert in het randvoorwaardelijke door accommodaties neer te zetten en het Topsportloket die de sporters en (top)sportverenigingen ondersteunt. De respondenten binnen de sport geven aan dat het goed is om te investeren in het randvoorwaardelijke, maar een enkeling geeft echter aan dat ze liever zien dat er geïnvesteerd wordt in individuele sporters dan in een bepaalde sport.

Pijler 2: Bestuur en organisatie van de topsport

Respondenten binnen de sport geven bij bestuur en organisatie van de topsport aan dat communicatie en een duidelijke taakverdeling tussen de verschillende actoren belangrijk is om het topsportklimaat te verbeteren. *'Het is een redelijk warrig onduidelijk beleid, terwijl ze wel heel welwillend zijn'* (R 13, bestuurder).

Een aantal respondenten binnen de sport geeft aan dat er behoefte is aan een aanspreekpunt voor topsportgerelateerde zaken. Een aanspreekpunt die een schakel kan zijn bij het vinden van sponsors of voor voorrang kan zorgen bij medische instellingen wanneer er een blessure optreedt. Een aanspreekpunt die tevens een verbinder is tussen de vereniging, sporter en de gemeente. Hier wordt duidelijk dat het Topsportloket niet bekend is bij alle respondenten binnen de sport. Een medewerker van het Olympisch Netwerk beaamt dit.

'Ik vind dat we nog wat aan onze PR moeten doen voor het Topsportloket. We merken dat sporters echt veel beter moeten weten wat het Topsportloket er is en wat kan het loket kan betekenen voor een sporter. We merken dat er verwarring is tussen Sportservice en het Topsportloket. Er komen mailtjes met Sportservice er op terwijl het Topsportloket zou moeten zijn. Mensen weten het gewoon niet. Sporters moeten het loket wel weten te vinden. We kunnen zenden, maar uiteindelijk willen we dat ze naar ons toe komen met hun vragen, dat ze weten dat we iets voor ze kunnen betekenen' (R 2, Olympisch Netwerk).

Een sporter die wel bekend is met het Topsportloket en het Olympisch Netwerk geeft aan dat het loket de verbinder is tussen de sporter en de gemeente, maar dat een sporter wel dient te weten welke diensten zij kunnen bieden.

'Het loket en het Olympisch Netwerk zijn eigenlijk de woordvoerders van de gemeente, zij moeten in contact staan met de sporters en best wel een goede relatie hebben met de sporters. Als een sporter zich niet happy voelt of de laatste vier wedstrijden gingen niet, dan moeten ze naar het loket kunnen gaan voor hulp. De sporter moet dan wel weten dat ze daar terecht kunnen het loket kan meer doen aan de zichtbaarheid. Ik heb zelf meer het idee dat het loket de sporter vraagt als de prestaties goed zijn of als die opvalt, dat die dan gevraagd wordt. Ik heb niet het idee dat sporters al weten dat het loket er is en wat het loket allemaal kan doen voor de sporter' (R 4, sporter).

Binnen de gemeente wordt aangegeven dat betrokkenen binnen het topsportklimaat voor een deel weten wat wel en niet van elkaar te verwachten en erkent hierin dat de gemeente een leidende rol heeft om de volgende stap te zetten voor een nog duidelijker onderlinge communicatie. *'Ik denk dat dat wel duidelijk is. Er zijn nog wel een hoop dingen niet duidelijk zeg maar, maar die actie ligt bij de gemeente'* (R 11, politiek).

Zowel respondenten binnen als buiten de sport geven bij bestuur en organisatie van topsport aan dat het schort aan goede onderlinge communicatie en dat sporters veel beter geïnformeerd dienen te worden over de diensten van het Topsportloket. De politiek erkent dit en geeft aan dat de volgende stap bij hen ligt.

Pijler 3: Sport- en topsportcultuur

Geconstateerd is dat de gemeente Haarlemmermeer goed scoort als het gaat om de sportparticipatie (Kwalitatieve evaluatie sportbeleid gemeente Haarlemmermeer, 2013). Met name jongeren sporten twee of drie keer per week en zijn lid van een vereniging. Zowel respondenten binnen de sport als buiten de sport geven dit ook aan en beoordelen de sportparticipatie van de gemeente als goed. De breedtesport wordt als basis gezien voor topsport en draagt volgens de respondenten bij aan een topsportcultuur. Sportcultuur en topsportcultuur gaan daarin hand in hand. Respondenten geven betekenis aan een sportcultuur door het te definiëren als een gemeente waar aandacht is voor sport en iedereen op zijn of haar niveau een sport kan beoefenen.

'Er is wel veel aandacht voor sport. Vanuit alle kanten worden mensen betrokken bij sport. Er is voor iedereen wel een plekje en zo zou het moeten zijn volgens mij. Het wordt allemaal grootschalig aangepakt. De basis is er echt wel. Er zijn ontzettend veel verenigingen en iedereen kan iets doen, van jong tot oud' (R 2, Olympisch Netwerk). Of er een rechtstreeks verband is met de daaruit voortvloeiende hoge aantallen talenten in de gemeente is echter niet duidelijk. Wel wordt aangegeven dat topsporters een functie hebben als rolmodel en vanuit die rol, andere kunnen stimuleren tot sportdeelname.

'Dat weet ik niet of er een rechtstreeks verband is. Het helpt denk ik wel, want als je een sportcultuur hebt of goede voorbeelden en rolmodellen en je zorgt ervoor dat die rolmodellen een functie hebben bij de stimulering van de sportdeelname, dan denk ik dat dat zeker het geval is' (R 5, politiek).

De respondenten zijn het er over eens dat de Haarlemmermeer een gemeente is met veel talenten in de sport en doet daarin niet onder van een grote gemeente als Haarlem. De gemeente en het Topsportloket voorziet ze in de randvoorwaarden en waardering middels het Topsportgala en de ereblijken aan de kampioenen. De respondenten binnen de sport zijn hier over het algemeen tevreden over en voelen zich ook daadwerkelijk gewaardeerd door de gemeente.

'Ik denk dat er waardering is. Ik denk dat zo'n topsportverkiezing daar wel goed voor is of een huldinging. Dat is een keer per jaar voor je prestaties' (R 14, sporter).

Vanuit het perspectief van de gemeente wordt gevonden dat ze veel doen om de waardering richting de sporters te uiten. Wel blijft de vraag vanuit hen of dat voldoende is.

'Wij doen daar wel veel aan. We hebben jaarlijks Sporttoppers en we geven sportmedailles uit dus we proberen die waardering wel zoveel mogelijk te laten blijken op allerlei manieren. Door ze ook te betrekken bij dingen. We hebben het topsportloket. We proberen dus te laten zien dat wij het belangrijk vinden dat ze er zijn en dat ze die prestaties verrichten en dat we daar ook trots op zijn. Of zij dat voldoende vinden weet ik niet' (R 12, politiek).

Op de vraag of de gemeente ook een topsportcultuur heeft en of er draagvlak is voor topsport, zijn de meningen verdeeld. Vanuit de sport wordt duidelijk dat de breedtesport erg leeft in de gemeente. Impliciet wordt gezegd dat de gemeente Haarlemmermeer geen topsportgemeente is. De gemeente zelf geeft aan dat het idee van de buitenwereld is dat de Haarlemmermeer een sportgemeente is en dat dit voornamelijk komt door een krachtige wethouder met een hart voor sport.

'Ik heb het idee dat het imago van de Haarlemmermeer op het gebied van sport goed is, dat iedereen ons echt een sportgemeente vindt. Dit komt voornamelijk door een krachtige sportwethouder' (R 8, politiek).

'Ja sportcultuur is er en die vind ik gewoon goed. Mentaliteit is goed. Structuur van de verenigingen is goed. Niet allemaal met het beleid om topsport te gaan bedrijven. Er wordt veel met de jeugd gedaan door de combinatiefunctionarissen. Er worden demonstraties op scholen gegeven als het gaat om sport. Sport leeft dus in de Haarlemmermeer. Ik denk alleen dat er weinig draagvlak is voor topsport. Maar goed, misschien moet niet iedere vereniging zich bezighouden met topsport' (R 7, bestuurder).

De gemeente Haarlemmermeer geeft betekenis aan een sportcultuur door sport voor alle burgers mogelijk te maken en te faciliteren. Alle respondenten erkennen dit en geven aan dat de imago van de gemeente op sportgebied goed is, maar dat de gemeente geen topsportcultuur heeft omdat de focus voornamelijk ligt op de breedtesport. De aanwezige talenten en topsporters voelen zich gewaardeerd door de jaarlijkse topsportgala en de ereblijken. Waardering vanuit de gemeente richting de sporters en verenigingen hoort volgens hen bij een sport- en topsportcultuur.

Pijler 4: Talentidentificatie- en talentontwikkelingssysteem

Een goed talentidentificatiesysteem draagt ertoe bij dat jonge mensen optimale kansen krijgen om hun talent in de vele takken van sport te ontdekken en ontplooien. Om uiteindelijk topsporter te worden moeten talenten zich ontwikkelen. Respondenten binnen de sport geven aan actief aan talentidentificatie en talentherkenning te doen. Ook hier wordt er duidelijk een verband gelegd met top- en breedtesport.

'Kijk, talenten zijn er overal en overal in de zelfde mate. Talent dat is iets genetisch. Er loopt hier in de Haarlemmermeer net zoveel talent rond als in Twente of als in Friesland. Het gaat eigenlijk om talentontwikkeling en dat spelletje hebben wij in ieder geval goed in onze vingers, want wij brengen relatief veel sporters hier uit de gemeente en omstreken naar de top en het kan niet zo zijn dat er hier andere klei in de grond zit dan ergens anders in Nederland. We hebben daar een heel programma voor en dat begint natuurlijk met breedtesport. Als je het hebt over talentontwikkeling nemen we ook sporters mee buiten de club om te kijken hoe ze ervoor staan en dan gaan ze een opleidingstraject in naast hun breedtesport wat ze altijd blijven doen, waar ze hun plezier in eerste instantie vandaan halen. Ze gaan daarna de wedstrijdopleiding in en dat noemen we dan ook echt een opleiding. We breiden dan iemand voor op de topsportkeuze in de toekomst' (R 3, coach).

Binnen het gemeentebestuur wordt ook geconstateerd dat de kern- en groeisporten actief aan talentontwikkeling doen. *'Ik denk dat het bij de groei en kernsporten goed georganiseerd is. Mede dankzij het beleid wat die clubs op papier hebben gezet. Waarbij wij specifiek aandacht vragen voor talentontwikkeling. Dat betekent dat je ze triggert om er over na te denken en ik denk dat de kern en groeisporten daar goed mee bezig zijn'* (R 5, politiek).

De gemeente Haarlemmermeer stelt aan de kern- en groeisportverenigingen de eis dat ze beleid maken gericht op talentontwikkeling. Hiermee geven zij het belang aan om te investeren in talentontwikkeling en zodoende op de lange termijn aanvoer te hebben naar het hoogste niveau.

In de fase waarin een talent zich ontwikkelt tot topsporter bepalen goede voorwaarden voor talentontwikkeling mede de kans op doorstroming naar de wereldtop. Een bestuurder van een topsportvereniging geeft hierover zijn visie en hoe binnen de gemeente het talentidentificatie- en talentontwikkelingssysteem verbeterd kan worden.

'Uiteindelijk over een langere periode heeft dat wel met klimaat en structuur te maken denk ik van de verschillende verenigingen. Zijn ze topsportminded of niet topsportminded. En uiteindelijk van de lokale sportinstanties om dat dan wel of niet te faciliteren. We hebben nu natuurlijk de plannen voor het honkbalstadion. Als je dat hier neerzet en je laat vervolgens de Major League hier spelen en de honkbalbond en de Pioniers hebben de mindset om daar topsport te bedrijven en daarin goed te worden en daarin het niveau van de World Baseball Classic te halen en daar Major League spelers voort te brengen, dan wordt het goed denk ik. Het zelfde geldt voor hier. Als wij de mindset opzetten en bij de speler zo kunnen krijgen dat onze sport niet een hobby is, maar echt hun levenskeuze, dan worden ze goed, want de kennis is op een dusdanig niveau, we weten hoe je dat moet bereiken. Alleen als je dat niet aanwakkert, faciliteert en de mensen er niet op wijst dat het mogelijk is en het maar op zijn beloop laat, dan komen er sporadisch goede spelers voort en niet structureel' (R 13, bestuurder).

In de gemeente Haarlemmermeer wordt actief aan talentontwikkeling gedaan door de kern- en groeisporten en proberen ze talenten in een vroeg stadium te herkennen. Zij hebben alle hierop beleid ontwikkeld omdat het in hun ogen belangrijk is om talent vroegtijdig te herkennen, deze te faciliteren en zo uiteindelijk voor aanwas te zorgen richting de topsport. Belangrijk vinden de respondenten dat voor een goed talentidentificatie- en ontwikkelingssysteem de vereniging topsportminded is en dat de talenten inzien dat topsport niet een hobby is, maar hun 'levenskeuze'.

Pijler 5: Atletische carrière en post-carrière

Tijdens de atletische carrière is ondersteuning voor een sporter van belang opdat de sporter zich volledig op de sport kan concentreren. Hierdoor wordt de kans vergroot dat de sporters in de top internationale successen gaat boeken. Topsporters met een NOC*NSF-status kunnen op dit moment ondersteund worden door NOC*NSF in financiële zin middels een stipendium. Bonden, Olympische Netwerken en Topsportloketten ondersteunen de sporters in sportspecifieke en randvoorwaardelijke voorzieningen. Hierbij moet gedacht worden aan trainingskampen georganiseerd door bonden, medische partners van Olympische Netwerken/Topsportloketten en afstemming met onderwijsinstanties om sport en onderwijs zo goed mogelijk op elkaar aan te laten sluiten. Overige randvoorwaarden zoals training en materiaal worden ingevuld door de verenigingen.

'We ondersteunen de sporters ook bij school door ze een brief te sturen waarin de status staat vermeld van de sporter en of school rekening wilt houden als het gaat om planning etc. de LOOT-school is natuurlijk toegewezen. Dat is perfect voor de sporters die veel weg zijn. Nu kunnen ze officieel dingen regelen met school. Het Kaj Munk college is topsport vriendelijke school. Dus er wordt wel wat gedaan' (R 2, Olympisch Netwerk)

'Ik ben wel bezig met een opleiding na mijn middelbare school. Heb hiervoor het een en andere al bekeken. Ik ben bijvoorbeeld op de universiteit van Leiden geweest om te kijken van: wat kan ik hierna gaan doen en wat valt goed te combineren met topsport' (R 14, sporter).

De meeste talenten zijn zich er van bewust dat een topsportcarrière niet voor eeuwig is en proberen hun sport en school daarom zo goed mogelijk op elkaar af te stemmen. Ze geven aan dat ze erg blij zijn met de ontwikkelingen wat betreft topsport en onderwijs in de gemeente. Zo heeft de gemeente en het Olympisch Netwerk het Haarlemmermeer Lyceum ondersteunt bij de aanvraag tot Topsport Talentschool (voormalig LOOT-school). Opvallend is wel dat de politiek en verenigingsbestuurders zich

niet bezighouden met het leven na de sport. Zij vinden allen dat dit een taak is van de bond of NOC*NSF.

'We zijn met onderwijs bezig via het Topsportloket. Er wordt daar aandacht aan besteedt omdat het per sporter verschillend kan zijn. Maar wat ik heb ervaren is dat de meeste sporters toch voornamelijk bezig zijn met hun sport en gaan pas later nadenken over wat ze willen doen nadat ze topsporter zijn geweest. Maar misschien is het een onderwerp waar we meer aandacht aan moeten besteden als de behoefte er is bij de sporters. We hebben wel een stap gezet met de LOOT-status en dat is ook mooi gekoppeld aan "het Huis van de Sport", dat is geweldig. Alle faciliteiten zijn er' (R 12, politiek).

De LOOT-status is voor de sporters een goede stap om de combinatie sport en school goed op elkaar af te stemmen. De andere kant van de medaille is dat er met zo'n status voor gezorgd wordt dat alle sporters bij elkaar komen waardoor er een onttrekking kan ontstaan uit 'het gewone leven'.

Wanneer een sporter besluit te stoppen of noodgedwongen moet stoppen, zou hij of zij in een sociaal isolement kunnen komen omdat er nooit deelgenomen is aan 'het gewone leven'.

Voor de oudere respondenten die al klaar zijn met de middelbare school geven aan dat een topsport carrière niet te combineren is met school. Vanuit hun perspectief dient een topsporter zich volledig op de sport te richten en moet alles daarvoor wijken, ook een maatschappelijke carrière. Sporters die wel de combinatie maken en nog een maatschappelijke carrière hebben naast hun topsport, zullen in de ogen van deze sporters altijd te kort komen en nooit de top bereiken. Dit geeft de focus aan van de sporters en het isolement waarin ze terechtkomen waarin alles draait om de sport.

'Nee tot nu toe ben ik niet bezig met een carrière na mijn carrière. Ik heb wel eerst MBO gedaan, maar ik was heel weinig op school, waardoor ze zeiden dat ik er beter mee kan stoppen en het weer oppakken wanneer ik meer tijd heb. Maar je valt van de een in het ander. In eerste instantie zei ik dat ik na London weer op zou pakken, maar nu ben ik weer bezig met mijn volgende doel, dus daarna misschien weer. Ik vind niet dat je een topsportcarrière kan combineren met een maatschappelijke carrière. Je moet je heel goed beseffen of je 100 procent voor de sport ga of 100 procent voor je maatschappelijke carrière. Je kan niet fifty fifty doen' (R 1, sporter).

Het Topsportloket ondersteunt de talenten om sport en school zo goed mogelijk op elkaar af te stemmen. Om dit wettelijk goed te organiseren heeft de gemeente samen met het Olympisch Netwerk zich ingezet voor een Topsport Talentschool in de gemeente. Alle respondenten geven aan blij te zijn met deze ontwikkeling omdat er nu betere afstemming kan plaatsvinden tussen de sporter en de school. Opvallend is wel dat de gemeente en verenigingsbestuurders zich inzetten voor de jonge talenten en de huidige topsporters, maar dat ze geen weet hebben wat sporters na hun carrière doen en of zij in het zogenaamde 'zwarte gat' vallen. Dit is goed mogelijk omdat de topsporters aangeven zich niet bezig te houden met een maatschappelijke carrière om de honderd procent focus op hun sport te hebben.

Pijler 6: Trainings- en wedstrijdfaciliteiten

Om als talent en topsporter een optimaal trainingsprogramma te volgen dienen er in de omgeving ook voldoende trainingsfaciliteiten aanwezig te zijn met voor topsport geschikte accommodaties en materialen. De gemeente Haarlemmermeer investeert in zowel binnen- als buitensportaccommodaties en geeft daarbij aan dat het accommodaties zijn voor de breedtesport waar indien nodig de topsport gebruik van kan maken. Onderstaand citaat maakt duidelijk dat er weerstand is geweest voor het investeren in het "het Huis van de Sport". Doordat de kernsporten,

synchronzwemmen en turnen/ritmisch gymnastiek, trainingsfaciliteiten krijgen in deze accommodatie is de suggestie gewekt dat het een topsporthal is specifiek voor de topsport. *'Al ons beleid en alles wat we doen is 80 of 90 procent breedtesport. Er is nu de laatste tijd veel gedoe geweest over het bouwen van een honkbalaccommodatie en "het Huis van de Sport". Er wordt dan gezegd, dat is een topsporthal. Dat is natuurlijk onzin. Het is 90 procent breedtesport en 10 procent topsport. Maar er wordt nu een suggestie gewekt dat dat ding er straks alleen maar staat voor de topsport. We hebben er wel faciliteiten voor gecreëerd om ook topsporters daar actief te laten zijn, dat klopt. We hebben daar bewust voor gekozen omdat we het leuk vinden als dat gebeurt, maar ook omdat we het belangrijk vinden dat de sporters in de binnensport ook op topniveau hun prestaties kunnen verrichten'* (R 12, politiek).

Voor investeringen in accommodaties, kijkt de gemeente naar de doorgroeimogelijkheden van de verenigingen. De gemeente heeft als beleid dat wanneer een vereniging groeit, er naar de accommodatie gekeken dient te worden. In 2008 is er bij de sportnota een investeringsplan gevoegd om een aantal sportparken op te knappen en de grasvelden te vervangen voor kunstgrasvelden. Respondenten binnen de sport geven aan over het algemeen te tevreden te zijn over de accommodaties en trainingsfaciliteiten in de gemeente.

'Ik denk dat de faciliteiten wel voorhanden zijn om de topsportambitie waar te maken. Zeker als straks "het Huis van de Sport" er staat. Ik denk dat de gemeente een keus moet maken ook op basis van cultuur en zeggen dat als je in een bepaalde sport topsporter wilt zijn, dan moet je hier in de gemeente zijn' (R 13, bestuurder)

'Voor mij zijn de faciliteiten goed. Als ik naar de vereniging ga, is er standaard wel een baan vrij voor mij. Als ik 's avonds ga, dan zorgen ze ook dat er wat geschoven wordt zodat ik kan trainen, maar meestal train ik 's ochtends of overdag en dan is het minder druk' (R 4, sporter).

Om verder te groeien en meer op topsport in te kunnen zetten geeft een coach aan dat er op het gebied van materialen nog wel het een en ander nog nodig is. Het liefst ziet hij top- en breedtesport naast elkaar door de versterkende waarden die ze op elkaar kunnen uitoefenen. Door beperkte financiële middelen is hij genoodzaakt een keuze te maken.

'Er zijn nog een paar dingen die wij nodig hebben, dat is overigens niet zo heel veel. Maar qua materiaal zouden we nog een paar dingen bij moeten hebben om functioneel te kunnen trainen. Je praat dan over meer dan 5000 Euro en dat is voor ons op dit moment niet te doen. We moeten ons geld zoveel mogelijk efficiënt inzetten. We hebben eigenlijk een eigen behandel- en testruimte nodig, dat hebben we nu niet. En we zouden eigenlijk verder moeten optimaliseren, in plaats van één trainingsruimte, zouden we twee moeten hebben om nog meer trainingen aan te kunnen bieden. Nu moeten we een keuze maken tussen breedte en topsport en in dat geval zou je dus wat meer topsport en breedtesport naast elkaar kunnen doen' (R 3, coach).

De respondenten zijn over het algemeen tevreden over het accommodatiebeleid van de gemeente Haarlemmermeer. Zoals al eerder blijkt is het beleid niet onbetwist en moet de gemeente haar accommodatie-investeringen blijven verdedigen naar de buitenwereld. Dit geldt voor de investeringen in "het Huis van de Sport" en het nieuwe honkbalstadion. Ondanks dat de meeste respondenten tevreden zijn, geeft een judocoach aan meer trainingsruimte nodig te hebben om zodoende meer trainingen aan te kunnen bieden. De gemeente geeft aan dat wanneer een vereniging groeit, er naar de accommodatie wordt gekeken en dient dit ook voor deze vereniging te doen.

Pijler 7: Voorzieningen voor trainers/coaches

Sportbeoefening op topniveau vraagt om topcoaches van topniveau. Naast de voorwaarden die eerder zijn geschetst geven respondenten aan dat de kans op succes kan worden vergroot door kwalitatief goede trainers in dienst te hebben die de sporters sporttechnisch begeleiden en doelen leert stellen. De meeste coaches werken op vrijwilligersbasis, maar voor de selectieteams van verenigingen worden over het algemeen betaalde coaches aangenomen om de kwaliteit te waarborgen. Bestuurders geven aan dat het financieel niet altijd mogelijk is om betaalde trainers in dienst te nemen die bij voorkeur naast trainingstechnisch ook opgeleid worden in het managen van een team en alle facetten die daarbij komen kijken.

'Laat ik vooral over onszelf praten, dat is nou precies bij ons de angel. We hebben de mensen, we hebben de kennis, maar ik heb niet de financiën om die mensen volledig in dienst te houden zodat ze zich volledig op die topsport kunnen richten. Eigenlijk kom ik weer op het begin, geld is ons probleem. Ik zou voor die echte topsportgroep nog wat trainingsmogelijkheden moeten creëren, maar om dat te kunnen doen moet ik trainers betalen en dat geld is er niet' (R 9, bestuurder).

De voorzieningen voor trainers/coaches in de gemeente Haarlemmermeer worden met name door de verenigingen geregeld met ondersteuning van de bonden. Respondenten binnen de sport geven hierbij aan dat het goed zal zijn om coachcursussen centraal aan te bieden in plaats van dat het uit de vereniging moet komen. Het Topsportloket zal hierin naar hun mening een rol moeten vervullen door cursussen aan te bieden. Hoe de gemeente een rol kan vervullen konden de respondenten echter niet aangeven.

Vanuit de gemeente wordt er aangegeven dat investeren in trainers/coaches wellicht geen taak van de gemeente moet zijn. Hierbij wordt voornamelijk gedacht dat de investeringen ten goede moeten komen van het lokale topsportklimaat en niet zo zeer aan het groter geheel, wat kan resulteren tot een beter nationaal topsportklimaat.

'Ik denk dat het per sport afhankelijk is en dat de bond daar voornamelijk een rol in speelt. Wij als gemeente moeten daarin niet investeren. Wanneer wij investeren in een persoon en hij is een jaar later werkzaam in een andere gemeente, dan moet je je afvragen wat daar het nut van is' (R 8, politiek).

Pijler 8: (Inter)nationale competitie

Zowel respondenten binnen als buiten de sport geven aan dat het organiseren van internationale toernooien en evenementen een meerwaarde heeft voor de lokale talenten, topsporters en de gemeente Haarlemmermeer. Reden is dat het bijdraagt aan citymarketing voor de gemeente en dat de gemeente zich als topsportgemeente kan profileren, maar belangrijker vinden de respondenten dat de talenten en topsporters kunnen leren hoe het is om op internationaal niveau actief te zijn.

'Het zou leuk zijn om er misschien wel eens per jaar één in Nederland te hebben. het is denk ik goed voor de jongere jeugd om zo'n toernooi mee te maken, kan je heel veel van leren en ik denk dat als mensen het zien dat er meer belangstelling komt voor de sport' (R 14, sporter).

Een bestuurder geeft aan dat het belangrijk is om internationale toernooien te organiseren omdat dit de sport op de kaart kan zetten.

'Ik vind wel dat er meer internationale toernooien moeten komen in Nederland. Moet je als bond stimuleren. Moet als boegbeeld staan, waar al je stakeholders samenkomen. Je kan het gebruiken richting de media, je leden, je achterban, richting je topsporters om ze de mogelijkheid te geven zichzelf te profileren richting het publiek etc.' (R13, bestuurder).

Een coach van een van de topsportverenigingen vindt het goed om internationale toernooien binnen te halen omdat het bijdraagt aan het topsportklimaat, maar hij vindt wel dat een gemeente, vereniging, of bond altijd een afweging moet maken tussen de opbrengsten en de kosten. Uit onderstaande citaat blijkt dat hij sterk vraagtekens zet bij het binnenhalen van een groot internationaal evenement.

'Ik denk dat je de afweging moet maken tussen kosten en opbrengsten. Dus kosten in geld en opbrengsten in prestatie. Weegt het binnenhalen van een evenement op tegen.. laten we zeggen het kost een X bedrag, maar je kan voor het zelfde bedrag 5 internationale stages in het buitenland doen, wat is dan meer effectiever? Dus ik weet niet of het binnenhalen van evenementen de beste keus is. Op lange termijn denk ik wel voor het topsportklimaat omdat je daarmee wel weer wat creëert. Dus je kan veel meer deelnemers laten proeven aan dat klimaat, dus voor de ontwikkeling is dat dan wel weer heel goed. Maar voor de individuele sporter moet je je dat afvragen' (R 3 coach)

Bij het binnenhalen en organiseren van evenementen vinden de respondenten dat er een wisselwerkingen moet zijn tussen verschillende partijen. Hierin zijn verenigingen en bonden vaak leidend omdat zij dicht bij de sport staan. De gemeente dient volgens de respondenten faciliterend op te treden door accommodaties beschikbaar te stellen en een financiële bijdrage te leveren. De gemeente Haarlemmermeer biedt ondersteuning voor het binnenhalen en organiseren van (top)sportevenementen. Het jaar 2014 is uitgeroepen tot het jaar van de sport waarin de gemeente maandelijks verschillende (top)sportevenementen wil organiseren. Enige scepsis is er wel blijkt uit onderstaand citaat. Volgens deze respondent zou de gemeente zich niet bezig moeten houden met het binnenhalen van grote evenementen, maar meer ondersteunend moeten zijn richting de grote steden.

'Ik vraag me heel sterk af of het onze rol is om internationale grote toernooien te organiseren. Moet Amsterdam dat bijvoorbeeld niet doen. Kunnen wij überhaupt topsportevenementen binnen halen ten koste van Amsterdam, een Rotterdam of een Eindhoven? Wij kunnen wel een stad als Amsterdam ondersteunen wanneer zij een groot evenement hebben doormiddel van de accommodaties die we hier hebben. Wij moeten als gemeente kijken hoe we kunnen aanhaken bij de grote steden' (R 8, politiek).

Respondenten geven aan dat het organiseren van internationale toernooien kan bijdragen aan de ontwikkeling van sporters en de citymarketing voor de gemeente. De gemeente geeft aan dat hierin keuzes gemaakt moeten worden omdat het financieel niet haalbaar is om alles te organiseren. Binnen de sport wordt er afgevraagd of de gemeente bij het maken van die keuzes zich niet beter kan richten op de individuele sporter. Hierbij dient de gemeente een afweging te maken tussen de kosten en opbrengsten van een toernooi volgens een respondent uit de sport.

Pijler 9: Research & Development

Respondenten geven aan dat research & development landelijk georganiseerd dient te worden en dat ze daar lokaal niet mee bezig zijn omdat dit veel geld en tijd kost. Hierbij maken de respondenten binnen de sport een afweging en kiezen ervoor om de sporters via training te ondersteunen in plaats van onderzoek omdat dit in hun ogen minder opbrengt. Respondenten binnen de sport geven aan dat hun behoeften bij research & development vooral bij voeding en trainingstechnische zaken liggen. Wat moeten sporters eten en hoe kunnen ze het beste trainen om uiteindelijk bij de internationale top te behoren.

'Research & development kost ook veel tijd en is wel heel belangrijk, maar kost ook naast tijd veel geld. Als ik daar veel aandacht aan moet besteden, dan gaat het ten koste van de sporters. Vind het nogmaals wel belangrijk en ik vind dat het ook moet gebeuren' (R 3, coach).

Pijler 10: Media en sponsoring

Respondenten geven aan dat media en sponsoring hand in hand gaan en dat aandacht van media kan bijdragen aan sponsoring. Volgens hen hangt de aandacht van de media samen met prestaties. In het huidige topsportklimaat ervaren sporters op lokaal niveau genoeg aandacht voor hun sport, maar geven aan dat het landelijk veel minder is.

'Prestatie is alles eigenlijk. Als jij niet speelt of niet presteert, klinkt stom, maar dan wordt je een beetje vergeten. En als iemand wel goed presteert, dan krijgt die meer aandacht wat logisch is. Dus prestatie is wel belangrijk in een topsportklimaat. Nu ben ik geblesseerd dus ik doe eigenlijk niets, maar vorig jaar toen ik speelde, was ik wel geregeld op de radio in ieder geval en wordt je iets meer gevolgd. Het hoort er een beetje bij als topsporter' (R 4, sporter).

De respondenten binnen de sport geven aan dat aandacht van de media samenhangt met prestaties. Zij vinden dan ook dat door bepaalde maatschappelijke ontwikkelingen en keuzes van NOC*NSF de druk om te presteren op topsport is toegenomen. Vanuit de gemeente wordt dit ook erkend.

*'Vooral nu ook met die nieuwe verdeling van de financiën van NOC*NSF neemt de druk toe. Ik vind het lastig, want onze sport krijgt dit jaar geen geld meer van NOC*NSF. Tenminste, ze gaan een afbouw traject in. En dat is een van de vele sporten en niet alleen ons tak van sport, maar waarschijnlijk ook andere sporten'* (R 6, sporter).

'Ja ik denk dat bepaalde ontwikkelingen zorgen voor druk. Er zijn belangen toegegroeid, maar ook toegedicht aan de waarde van topsport. Dat topsport op heel veel vlakken gewoon in de knel komt en die belangen ook in het geding brengt. Als je alleen al denkt aan doping, omkoping en alle negatieve aspecten die ook aan topsport kleven, hoe mooi topsport ook is, kan je niet ontkennen dat dat zeker ook een rol speelt. Een dat zorgt voor druk. Het moeten presteren' (R 5, politiek).

Zoals al eerder werd aangegeven zouden de verenigingen meer financiële middelen tot hun beschikking willen hebben om meer en beter te trainen zodat de topsport naar een hoger niveau wordt getild. Respondenten geven aan dat het bedrijfsleven pas sponsort wanneer een sport meer zichtbaar is in de media en een sport een bepaalde uitstraling heeft. Andere factoren zijn ouders met een eigen bedrijf die binding hebben met de vereniging en of het een heren- of damessport is. Aangegeven wordt dat een sport als voetbal en hockey meer uitstraling heeft dan een sport als synchronzwemmen ook al trainen ze hard en is het topsport.

'We hebben een aantal bedrijven die sponsoren, maar gezien de hedendaagse financiële situatie van sommige bedrijven wordt dat steeds moeilijker omdat te continueren. Het is lastig om sponsoren te krijgen die geen band hebben met de club. De sponsoren die je normaal gesproken aanboord zijn vaak voor de periode dat hun kinderen hier sporten. En gaan ze weg of stoppen ze er mee, misschien dat de sponsoring dan nog een jaartje doorgaat uit coulance of dat zijn of haar dochter hier met veel plezier heeft gesport. Maar daarna zeggen ze ook ik heb geen band meer met de club dus ik zie geen toegevoegde waarde meer' (R 9, bestuurder).

Verschillende respondenten binnen de sport geven aan behoefte te hebben aan meer media-aandacht en sponsoring en dat beide hand in hand gaan. Tevens wordt er aangegeven dat de Haarlemmermeer een grote bedrijfscultuur kent en dat samenwerking met het bedrijfsleven een meerwaarde is voor sponsoring in het topsportklimaat. Sponsoring zou naar hun mening vooral lokaal gezocht moeten worden. De gemeente en het Topsportloket zou hier ondersteuning in kunnen bieden door verenigingen en sporters in contact te brengen met de verschillende bedrijven en door sporters en verenigingen workshops aan te bieden over hoe sponsoren binnen te halen. De politiek

geeft aan dat media en sponsoring op dit moment een ondergeschoven kind is en dat daar in de toekomst veel meer mee moet gebeuren. Sporters kunnen zelf ook actief opzoek gaan naar sponsoring.

4.5 Tot slot: Rol Topsportloket en de gemeente

De empirische bevindingen geven aan dat de rol die het topsportloket en de gemeente innemen vooral op faciliterend gebied is. De gemeente stelt accommodaties beschikbaar voor (top)sport beoefening ten behoeve van de talenten, topsporters en verenigingen. De voorzieningen die worden geboden vanuit het Topsportloket lopen uiteen van medische tot maatschappelijke, zoals samenwerking met onderwijsinstanties en fysiotherapeuten. Een bestuurder geeft aan wat in zijn ogen de rol van de gemeente en het topsportloket moet zijn.

'Ondersteuning in accommodaties richting de topsportverenigingen vind ik een rol van de gemeente.

Ondersteuning via bepaalde subsidies en dat kan in faciliteiten zijn of in bijdragen van woningkosten of zelfs nog via de sportclub zelf. En publiciteit zou nog een rol kunnen zijn van de gemeente of het topsportloket. Het topsportloket zou misschien kunnen bemiddelen bij sponsoring en het koppelen van sponsoren' (R 10, bestuurder).

Eerder werd aangegeven dat de meeste respondenten blij zijn met de ontwikkelingen op onderwijs gebied. Echter geeft een coach aan dat hij liever ziet dat het breder wordt getrokken naar andere scholen. Impliciet geeft hij aan dat er op elke school maatwerk geleverd moet worden voor de sporters zodat er geen tijd verloren gaat aan reistijd om naar een Topsport Talentschool te gaan.

'De gemeente en het topsportloket moeten niet alleen afspraken maken met de LOOT-school, maar ook met andere scholen. En dat zou voor ons ideaal zijn omdat wij natuurlijk een middelbare school naast ons hebben en daar ook kinderen op zitten die hier sporten. Anders moeten zij naar Hoofddorp toe voor die LOOT-school en dat kost ook tijd. Aan de ene kant scheelt het ze tijd vanwege de LOOT-status die nu gaat komen, maar aan de andere kant kost het ook tijd dat ze daarheen moeten dus het zou goed zijn als het nog breder wordt getrokken dan alleen LOOT-scholen' (R 3, coach).

Een andere rol die de gemeente kan innemen volgens de respondenten is het enthousiasmeren en stimuleren van de inwoners om te gaan sporten. Dit kan volgens de respondenten zorgen voor aanvoer richting de topsport.

'Ik denk dat het ook belangrijk is dat de gemeente kinderen promoot zeg maar om te gaan sporten. Dat er straks vanuit de Haarlemmermeer veel sporters naar de Spelen kunnen gaan bijvoorbeeld. Ik denk dat je door hun ondersteuning een hoog niveau krijgt in de Haarlemmermeer' (R 1, sporter).

Tevens wordt aangegeven dat het topsportloket als verbinder moet staan tussen de verenigingen, de gemeente en NOC*NSF. Dit maakt het eenvoudiger voor de respondenten om hun mening en ideeën over (top)sport aan te geven.

*'Het topsportloket moet een verbinder zijn. Wij hebben geen ingangen bij NOC*NSF, we kunnen wel onze mening kwijt, maar de topsportorganisaties in onze omgeving staan wat dichterbij. Daar kan je dan je verhaal kwijt en die zien dan ook kansen om met een gemeentebestuur te spreken' (R 7, bestuurder).*

Geconcludeerd kan worden dat de gemeente en het topsportloket naast de faciliterende rol, vooral een verbindende rol dienen in te nemen volgens de respondenten. Zij hebben de kennis en middelen in huis om verenigingen te ondersteunen en samen tot een beter topsportklimaat te komen. De betrokken partijen in het topsportklimaat kunnen door de verbinding van elkaar leren en de krachten bundelen. Op dit moment is de rol die ze innemen niet overal bekend en zichtbaar. Respondenten uit

de politiek geven aan dat ze de (top)sportverenigingen ondersteunen en dit graag willen blijven doen, maar dat er vanuit de verenigingen ook initiatief genomen moet worden om bijvoorbeeld sportevenementen te organiseren. De verenigingen hebben verder een taak in het opleiden van de sporters tot topsporter. Alle respondenten waren het over eens dat het leveren van prestaties van wezenlijk belang is in een topsportklimaat. *'Prestatie is alles eigenlijk'* (R 4, sporter).

De meeste respondenten geven ten slotte aan dat het belangrijk is dat de gemeente helder communiceert naar alle betrokken partijen in het topsportklimaat. Dit geldt met name voor de kern- en groeisporten die zijn benoemd. Het is nog niet bij alle partijen duidelijk wat die status inhoudt en wat men wel en niet van elkaar mag verwachten.

Hoofdstuk 5. Analyse

In het vorige hoofdstuk zijn onderzoeksresultaten aan de hand van een aantal thema's weergegeven. In dit hoofdstuk worden deze onderzoeksresultaten gekoppeld aan het theoretisch kader.

5.1 Huidig topsportklimaat en de legitimatie daarvan

Al eerder is aangegeven dat op lokaal politiek-bestuurlijk niveau men steeds meer wil inzetten op topsport. Dit geldt ook voor de gemeente Haarlemmermeer, maar welke betekenis kennen de actoren toe aan een topsportklimaat en wat vinden zij van de relatie tussen top- en breedtesport? De gemeente Haarlemmermeer is in 2009 begonnen met invulling te geven aan topsport en een topsportklimaat. Uit de empirische data bleek dat een krachtige wethouder met hart voor de sport en de aantallen talenten en topsporters met een NOC*NSF-status de belangrijkste redenen waren om in te zetten op topsport, met name op talentontwikkeling, en een topsportklimaat te creëren voor deze sporters. Hierbij ziet de gemeente in dat top- en breedtesport onlosmakelijk met elkaar zijn verbonden en dat er verschillende maatschappelijke doelen niet alleen met breedtesport, maar ook met topsport behaald kunnen worden en wil dit dan ook voor een breder publiek toegankelijk maken. De gemeente Haarlemmermeer gaat hierbij uit van de zogenaamde 'double pyramid theory' waarbij duizenden sportbeoefenaars een paar Olympische Kampioenen voorbrengen, terwijl deze kampioenen door hun rolmodel weer duizenden mensen stimuleren om één of andere vorm van sport te gaan beoefenen (Van Bottenburg, 2003). Topsport wordt dus gezien als een logisch gevolg van breedtesport en andersom kunnen de prestaties van topsporters de deelname in de breedtesport vergroten. Respondenten buiten de politiek, waaronder ook de topsporters zelf ondersteunen deze gedachte en geven aan dat het creëren van lokale helden kan bijdragen aan de sportparticipatie binnen de gemeente. Topsporters in de gemeente zien zichzelf niet zo zeer als helden, maar ze zijn zich er wel van bewust dat ze een voorbeeldfunctie hebben en daarmee willen ze graag bijdragen aan een beter topsportklimaat. Van Bottenburg (2003) geeft aan dat er degelijk een aanvoerfunctie is van breedte- naar topsport, maar betwijfelt of dit andersom ook het geval is. De empirische bevindingen op lokaal niveau bevestigen desondanks wél dat de aanjaagfunctie vanuit topsport breed gedragen wordt. Het kan zijn dat de respondenten op lokaal niveau daadwerkelijk geloven dat prestaties die Nederlandse topsporters leveren zorgen voor een goed imago van de gemeente en zo de investeringen die zij doen omwille van topsport willen legitimeren. Of wellicht heeft de aanjaagfunctie op lokaal niveau meer kracht omdat de respondenten in hun eigen omgeving zien wat de topsport doet voor de breedtesport.

De politiek vindt dat zij een verantwoordelijkheid heeft om de grote aantallen topsporters en talenten te ondersteunen hun dromen na te jagen. In de gemeente Haarlemmermeer acteren de talenten en topsporters nationaal op het hoogste niveau en in sommige gevallen ook internationaal. Topsport gaat gepaard met een steeds sterkere mate van betrokkenheid en identificatie vanuit de bevolking en is daarom betekenisvol voor veel mensen (Van Bottenburg e.a, 2011). De politiek geeft aan dat het scheppen van voorwaarden en faciliteren van de sporters die op hoog niveau bezig zijn met hun sport een topsportklimaat is. Deze voorwaarden en faciliteiten bestaan onder andere uit het investeren in accommodaties en het Topsportloket met een vast aanspreekpunt die ze in randvoorwaardelijke ondersteuning kan voorzien. De keuze om in te zetten op topsport lijkt hiermee gebaseerd te zijn op de betekenis die de politiek geeft aan een topsportklimaat. Dit komt overeen

met *“de gewogen gesteldheid van de beïnvloedbare maatschappelijke en sportorganisatorische omgeving die de omstandigheden bepaalt waarin sporters zich tot topsporters kunnen ontwikkelen en prestaties kunnen blijven leveren op het aangegeven hoogste niveau in hun tak van sport”* (Van Bottenburg, 2000: 24). Deze definitie geeft aan dat het topsportklimaat niet alleen de omgeving en voorzieningen voor reeds gearriveerde topsporters betreffen, maar ook die voor jonge sporttalenten. Met bovenstaande wordt duidelijk dat de Haarlemmermeer als lokale overheid waarde hecht aan het boeken van nationaal en internationaal succes van topsporters en steunt hen daarom. Dit heeft geleid tot centralisatie en rationalisatie van het topsportbeleid van de gemeente Haarlemmermeer (Van Bottenburg e.a, 2011).

Bij het omschrijven van een topsportklimaat geven respondenten binnen de sport tevens aan dat het gaat om het scheppen van de juiste voorwaarden zodat sporters die op het hoogste niveau actief willen zijn het beste uit zichzelf kunnen halen. Zij geven verder aan dat zij om te kunnen groeien, afhankelijk zijn van de gemeente en het Topsportloket, de voorzieningen die zij bieden en het niveau van de voorzieningen. Wanneer voorzieningen als huisvesting, onderwijs, voeding, medische en mentale begeleiding goed geregeld zijn, kan er eerder naar een topsportniveau gegroeid worden. Echter, weten een aantal van de geïnterviewde sporters niets van de rol van de gemeente en het Topsportloket en de faciliteiten die zij bieden. Hier ligt nog een punt van aandacht voor het Topsportloket en de gemeente.

Over het algemeen zijn de respondenten uit de sport positief over de gemeente en hoe zij zich inzetten voor de (top)sport. Zij vinden echter dat naast het scheppen van voorwaarden voor sportbeoefening ook een taak weggelegd is voor de gemeente en met name voor het Topsportloket om als verbinder op te treden tussen de verschillende actoren in het topsportklimaat. Door samenwerking te stimuleren kunnen de actoren van elkaar leren en kunnen er gezamenlijk doelen worden behaald wat een beter topsportklimaat tot gevolg heeft. In paragraaf 5.3 zal verder worden ingegaan over de verdere wensen en behoeften van de actoren in de Haarlemmermeerse topsportklimaat. Eerst zal in het volgende paragraaf worden ingegaan op het topsportbeleid van de gemeente Haarlemmermeer en de invulling daarvan.

5.2 Het topsportbeleid van de gemeente Haarlemmermeer

In februari 2009 is in de gemeente Haarlemmermeer de sportnota ‘Sport in een beweeglijk perspectief’ vastgesteld door de gemeenteraad. In deze nota werd voor het eerst topsport opgenomen door de gemeente. De gemeente heeft zich in de sportnota ten doel gesteld het (top)sportklimaat te verbeteren en het ontwikkelen van een topsportcultuur, door talenten, topsporters en (top)sportverenigingen te ondersteunen. Hierbij zijn er vooralsnog drie kernsporten benoemd: Honkbal, Synchronzwemmen en Turnen/Ritmisch Gymnastiek (respectievelijk de verenigingen: HSV Pioniers, ZPCH en SV Pax). Naast deze kernsporten zijn er in 2013 twee groeisporten benoemd die eveneens extra ondersteuning zullen krijgen. Dit zijn de sporten judo en Squash (respectievelijk de verenigingen: Judo Yushi en Meersquash). Uit de onderzoeksdata worden deze verenigingen ook genoemd door de respondenten wanneer het gaat om topsportverenigingen in de Haarlemmermeer. De gemeente ondersteunt deze verenigingen omdat ze zowel op jeugd, als op senioreniveau bij de nationale top behoren en inzetten op talentontwikkeling. Dit zijn strategische keuzes die op de lange termijn topsportsuccessen als doel hebben.

Een belangrijk uitgangspunt van het gemeentelijk topsportbeleid is dat topsport primair een verantwoordelijkheid is van de lokale sportwereld. De gemeente wil het bedrijven van topsport actief

stimuleren en ondersteunen door faciliterend op te treden. De legitimering van de ondersteuning leggen zij vooral neer bij het maatschappelijk belang van topsport.

Vanuit haar ambitie en de middelen die zij tot haar beschikking heeft, heeft de gemeente Haarlemmermeer bovenstaande keuzes gemaakt. Ook zij zien in dat topsport een piramide is die aan de top steeds kleiner wordt omdat aan de top de concurrentie toeneemt en er daardoor steeds minder mensen overblijven. Zij investeren in topsport en met name in talentontwikkeling om de kans op succes te vergroten voor de sporters. De gedachte achter deze investeringen is dat succes maakbaar en beïnvloedbaar is. *“Although athletes still seemingly fight for superiority amongst themselves and one against the other, success depends increasingly on the background forces in top-level sport, the performance capacity of the system of which the athlete/team is a representative”* (Heinilä 1982, p. 240 in Van Bottenburg 2009). De gemeente Haarlemmermeer tracht met de investeringen die zij doen beleidsmatig de topsportprestaties te bevorderen en creëert een specifiek topsportklimaat. Er dient wel een grens aan de maakbaarheid van topsportsuccessen gesteld te worden. Iemand die geen aanleg heeft voor sport zal ook in een goede topsportklimaat niet de top bereiken.

Respondenten geven aan dat er gezien de beperkte financiële middelen keuzes gemaakt dienen te worden. Over de keuzes die de gemeente maakt wat betreft de te ondersteunen (top)sportverenigingen zijn de meningen verdeeld. Niet iedereen is tevreden met de keuzes die gemaakt worden en stellen deze keuzes dan ook ter discussie. Elke sporter of bestuurder vindt dat zijn vereniging financieel ondersteund moet worden. Dit gaat echter tegen het beleid in van de gemeente om sporters individueel te ondersteunen. Bestuurders geven aan dat het in enkele gevallen goed zal zijn om een sporter wel individueel te ondersteunen in plaats van het geld onder te brengen bij een vereniging of sport. Met het beleid van de gemeente om te investeren in kern- en groeisporten maken ze gewaagde keuzes. Er wordt niet voor de standaardsporten als voetbal, hockey en tennis gekozen. Dat de keuzes gewaagd zijn en niet in lijn zijn met het beleid van NOC*NSF blijkt uit het feit dat de gemeente synchroonzwemmen faciliteert, terwijl deze sport niet meer wordt ondersteund door NOC*NSF. Eenduidigheid is er over het ondersteunen van zowel talenten als topsporters door de gemeente en het topsportloket. Voor de aanvoer- en aanjaagfunctie heb je beiden nodig, zo wordt aangegeven.

De gemeente geeft duidelijk aan waar de focus ligt als het gaat om de te ondersteunen (top)sportverenigingen, door het benoemen van kern- en groeisporten. Nu deze keuzes zijn gemaakt, ontbreekt er volgens de respondenten binnen de sport aan een vaststaand beleid over wat de kern- en groeisporten mogen verwachten van deze ondersteuning. Het topsportloket en de gemeente hebben hier een duidelijk beeld bij, maar dienen dit goed op papier te zetten en te communiceren naar de actoren binnen de sport. Bij het topsportloket kunnen de topsportverenigingen terecht voor ondersteuning, maar ook de talenten en topsporters. Hierin is duidelijk onderscheid gemaakt tussen talenten en topsporters met een NOC*NSF-status en overige sporters. Deze definitie van talent en topsporter sluit aan bij de definitie gehanteerd door NOC*NSF (NOC*NSF, 2012). Respondenten binnen de sport kennen naast deze definitie ook een andere definitie toe aan talent en topsporter. Volgens hen ben je namelijk ook talent of topsporter wanneer je nationaal op het hoogste niveau (bijna) elke dag bezig bent met jouw sport en tot de besten behoort, met of zonder status bij NOC*NSF. Op basis hiervan kan worden gesteld dat minimaal landelijk op het hoogste niveau actief zijn met uitzicht op internationaal succes, topsport is.

De gemeente Haarlemmermeer is met haar beleid en focus ondersteunend bezig. Zij zorgt voor accommodaties die gebruikt kunnen worden door de reeds aanwezige actoren binnen de sport zodat zij zich kunnen ontwikkelen tot topsporters die bij de nationale en internationale top kunnen behoren. De politiek geeft aan dat deze accommodaties niet hoeven te voldoen aan de Olympische standaard omdat talenten, wanneer ze goed en oud genoeg zijn, naar omliggende grotere gemeenten kunnen trekken. In zekere zin gebeurt dit al omdat de Haarlemmermeer geen Hoge School, Universiteit of een Centrum voor Topsport & Onderwijs heeft.

5.3 Wat zijn de wensen en behoeften van de actoren

In deze paragraaf worden de resultaten uit het empirisch onderzoek verder geanalyseerd aan de hand van het SPLISS-model. Dit model werd als kader gebruikt om de wensen en behoeften van de respondenten in kaart te brengen (Van Bottenburg, 2012).

5.3.1 SPLISS-model voor lokaal topsportklimaat

Het SPLISS-model is tot nu toe gebruikt om internationaal, het landelijk topsportbeleid te analyseren op efficiëntie en effectiviteit. Middels kwantitatief onderzoek worden vaak de prestaties van een land in kaart gebracht en geanalyseerd. Kwalitatieve informatie zoals de ervaringen en betekenissen van betrokkenen omtrent het topsportklimaat, worden meestal niet of nauwelijks aan de orde gesteld, terwijl dit wel waardevolle informatie kan zijn.

Geconstateerd is dat het SPLISS-model een vruchtbaar conceptueel model blijkt te zijn om het topsportklimaat op lokaal niveau in kaart te brengen. Het model omvat de factoren/pijlers die van toepassing zijn op een topsportklimaat. De respondenten gaven aan de hand van de pijlers hun behoeften en wensen weer en merkten op dat door in te zetten op de pijlers, het topsportklimaat lokaal beïnvloed kan worden. Uit de empirische bevindingen blijkt dat de respondenten de pijlers soms een andere betekenis toekennen dan dat de onderzoeker vooraf op papier had gezet. Onderwijs komt in pijler 5 (atletische carrière en post-carrière) meer naar voren. Vooral werd aangegeven dat topsport en onderwijs/maatschappelijke carrière moeilijk te combineren is. Andere voorzieningen en faciliteiten die nodig zijn in een topsportklimaat zoals medisch, vervoer en accommodatie, werden door verschillende respondenten achterwege wordt gelaten bij pijler 5. Pijler 9 (Research & Development) werd door de meeste respondenten voor een goed lokaal topsportklimaat van minder belang geacht. Zij vinden dat dit landelijk georganiseerd zou moeten zijn omdat het op lokaal niveau veel tijd en geld kost.

Middels de empirische bevindingen is tevens geconstateerd dat het SPLISS-model ook tekortkomingen heeft. Ondanks dat het vruchtbaar conceptueel model blijkt te zijn, geeft het geen inzicht in de complexiteit waarbinnen de keuzes in een topsportklimaat gemaakt worden en de verschillende posities van de betrokkenen binnen het topsportklimaat. Binnen het SPLISS-model wordt alles in het teken gesteld om een zo'n perfect mogelijk topsportklimaat te ontwikkelen, wat uiteindelijk moet resulteren in het behalen van zoveel mogelijk medailles. Aangegeven wordt dat topsportsucces maakbaar is of in ieder geval beïnvloedbaar door het voeren van een gericht beleid. Echter kunnen sporters ook in een perfect topsportklimaat te maken krijgen met vormcrisis, een burnout of motivatieproblemen waardoor medailles achterwegen blijven. Tevens zijn actoren in een topsportklimaat op elkaar aangewezen en hierin heeft men te maken met machtsverschillen,

verschillende belangen en visies. Partijen hebben uiteenlopende ideeën over hoe een topsportklimaat ingericht dient te worden en kunnen elkaar hierbij tegenwerken. Een goed topsportklimaat zit dus complexer in elkaar dan het model weergeeft en laat zich moeilijk sturen door topsportbeleid.

De rol die actoren innemen beïnvloedt uiteindelijk dus de pijlers van het SPLISS-model. Hiermee is het topsportklimaat niet alleen afhankelijk van factoren, maar ook van de actoren binnen de gemeente. In paragraaf 5.4 zal verder worden ingegaan op de rol van het topsportloket en de gemeente in het topsportklimaat van de gemeente Haarlemmermeer.

5.3.2 Wensen en behoeften binnen het topsportklimaat

Een verbetering van het topsportklimaat kost geld. Uit de onderzoeksresultaten kwam naar voren dat de gemeente Haarlemmermeer een bijdrage probeert te leveren aan het topsportklimaat door ervoor te zorgen dat de benodigde faciliteiten aanwezig zijn voor de talenten en (top)sportverenigingen. Dit doen zij voornamelijk door het beschikbaar stellen van accommodaties en investering in het topsportloket dat als vast aanspreekpunt fungeert voor de sporters en topsportverenigingen.

De input kant van het SPLISS-model betreft pijler 1 (topsportinvesteringen) (Van Bottenburg, 2012). Dit zijn de beleidsmiddelen die als doel hebben het topsportklimaat te beïnvloeden. Respondenten binnen de sport geven aan dat de faciliteiten bijdragen aan een beter topsportklimaat. Er dienen weloverwogen keuzes gemaakt te worden door de gemeente over de investeringen die zijn doen en de sporten waarin zij investeren.

De throughput (pijers 2 t/m 9) omvat de organisatie en ondersteuning die ten dienste staan van de talenten, topsporters, coaches en andere betrokkenen in de topsport. De respondenten hebben hierbij hun wensen om tot een betere topsportklimaat te komen aangegeven.

Zowel respondenten binnen als buiten de sport geven als eerste aan dat communicatie en een duidelijke taakverdeling tussen de verschillende actoren belangrijk zijn om het topsportklimaat te verbeteren. De gemeente heeft een leidende rol en verantwoordelijkheid stappen te zetten naar duidelijke onderlinge communicatie. In het verlengde hiervan kwam uit de onderzoeksresultaten naar voren dat er een behoefte is aan een vast aanspreekpunt. Het topsportloket is zo'n vast aanspreekpunt voor sporters en topsportverenigingen die een schakel kan zijn bij het vinden van sponsors, voorrang kan verlenen bij medische partners en als verbinder kan optreden tussen de verenigingen onderling, de sporters en de gemeente. Uit de onderzoeksresultaten kwam tevens naar voren dat het topsportloket aan haar zichtbaarheid en naamsbekendheid moet werken zodat de betrokkenen weten welke diensten zij mogen verwachten.

Ten tweede is geconstateerd dat de gemeente Haarlemmermeer hoger dan het landelijke gemiddelde scoort wat sportparticipatie betreft (Kwalitatieve evaluatie sportbeleid gemeente Haarlemmermeer, 2013). Respondenten binnen en buiten de sport beoordelen de sportparticipatie als goed en zijn het er over eens dat de Haarlemmermeer een sportcultuur heeft. Dit komt door de vele sporten die beoefend kunnen worden in de gemeente. Hiermee geven zij impliciet aan wat zij verstaan onder een sportcultuur. Of er een rechtstreeks verband is tussen de hoge aantallen talenten binnen de gemeente en het feit dat zowel jong als oud verschillende sporten kan beoefenen valt niet

te herleiden uit de resultaten. Wel is duidelijk dat een goed talentidentificatiesysteem ertoe bijdraagt dat jonge mensen optimale kansen krijgen om hun talent in de vele takken van sport te ontdekken en ontplooien. Respondenten binnen de sport beamen dit en geven aan actief aan talentidentificatie en talenterkenning te doen. Vanuit de gemeente wordt als eis aan de groei- en kernsporten gesteld dat zij beleid maken gericht op talentontwikkeling. De gemeente geeft hiermee dat talentontwikkeling kan leiden naar het hoogste niveau. De gemeente mengt zich hier verder niet in en vindt het de taak van de verenigingen om dit goed neer te zetten. De verenigingen die zich hierin willen ontwikkelen en met goed beleid komen volgens de richtlijnen van de gemeente, worden ondersteund.

De respondenten zijn het er over eens dat de Haarlemmermeer een talentvolle gemeente is als het gaat om sport. De sporters binnen de gemeente voelen zich gewaardeerd door de gemeente door een evenement als 'Sporttoppers' en de ereblijken waar de sporters en de verenigingen in het zonnetje worden gezet voor de prestaties die zij hebben geleverd. Dit draagt bij aan de belangstelling voor (top)sport onder brede lagen van de bevolking, in het bedrijfsleven en bij de media, met als mogelijk gevolg dat er draagvlak is voor ondersteuning van (top)sporters (Van Bottenburg, 2012). Het organiseren van internationale toernooien en evenementen heeft tevens een meerwaarde voor de lokale talenten, topsporters en de gemeente Haarlemmermeer. Het draagt bij de naamsbekendheid en de gemeente kan zich als topsportgemeente profileren, maar belangrijker vinden de respondenten dat de talenten en topsporters kunnen leren hoe het is om op internationaal niveau actief te zijn. Wel is er enige scepsis en dient de gemeente zich af te vragen of het binnen halen van grote internationale toernooien wel reëel is en of men het geld niet beter kan investeren in sporters om hen op trainingsstages te sturen naar het buitenland waar ze wellicht meer leren dan van een toernooi in eigen land.

Enige verdeling heerst ook op de vraag of de Haarlemmermeer een topsportcultuur heeft. Een aantal respondenten geeft aan dat het beeld van de buitenwereld is dat de gemeente een sportgemeente is door een krachtige wethouder met hart voor de sport. Volgend jaar (2014) in 'het jaar van de sport', zijn de gemeenteraad verkiezingen en is het vooralsnog onduidelijk of het huidige sportbeleid wordt gecontinueerd met een andere wethouder.

Ten derde geven de sporters aan dat ze zich er van bewust zijn dat een topsportcarrière niet eeuwig duurt. Vooral de jonge sporters proberen daarom school en topsport zo goed mogelijk op elkaar af te stemmen en merken op dat ze erg blij zijn met de ontwikkelingen binnen de gemeente Haarlemmermeer op dit punt. Zij kunnen topsport en onderwijs nu beter op elkaar afstemmen waardoor het één niet onder doet voor het ander in het topsportklimaat. De middelbare school in Hoofddorp, het Haarlemmermeer Lyceum, heeft met ondersteuning van het Olympisch Netwerk en de gemeente de predicaat Topsport Talentschool ontvangen en mag talenten en topsporters met een NOC*NSF-status ondersteunen bij de combinatie topsport & onderwijs. De oudere sporters zijn van mening dat een topsporter topsport niet met een maatschappelijke carrière kan combineren. Zij merken op dat topsport niet meer voldoet als vrijetijdsbesteding en een professie is geworden dat steeds meer tijd vergt. Tijdens de atletische carrière is ondersteuning voor een sporter van belang zodat de sporter zich volledig op de sport kan concentreren (Van Bottenburg, 2012). Er dienen voldoende trainingsfaciliteiten aanwezig te zijn met voor topsportgeschikte accommodaties en materialen. De gemeente Haarlemmermeer investeert in zowel binnen- als buitensportaccommodaties en geeft daarbij aan dat het accommodaties zijn voor de breedtesport waar indien nodig de topsport gebruik van kan maken.

Naast het scheppen van voorwaarden voor talenten en topsporters geven respondenten aan dat de kans op succes vergroot wordt door kwalitatief goede trainers in dienst te hebben.

De voorzieningen voor trainers/coaches in de gemeente Haarlemmermeer worden op dit moment door de verenigingen gefaciliteerd met ondersteuning van de bonden en de gemeente.

Respondenten geven hierbij aan dat het goed zal zijn om coachcursussen centraal aan te bieden in plaats van dat het uit de vereniging moet komen. Het Topsportloket heeft hierin een rol door cursussen aan te bieden.

Tot slot geven respondenten aan dat media en sponsoring hand in hand gaan en dat de aandacht van media kan bijdragen aan meer sponsoring voor de sport. Zij geven aan dat aandacht van de media samenhangt met prestaties en uiteindelijk met sponsoring. De druk op topsport is door de jaren heen toegenomen door verschillende maatschappelijke ontwikkelingen als globalisering en mediatisering. Deze ontwikkelingen beïnvloeden het topsportklimaat omdat het economisch belang in topsport groter is geworden (Van Bottenburg, 2006). Het toegenomen economisch belang zorgt ervoor dat de sportsector steeds gecompliceerder wordt en hiermee neemt ook de maatschappelijke druk om te presteren en niet te falen toe blijkt uit de onderzoeksbevindingen.

In het topsportklimaat is de gemeente een van de spelers in het veld, maar wel een speler met macht gezien de investeringen die zij kunnen doen en eisen die zij aan de kern- en groeisporten stellen. In het topsportklimaat van de gemeente Haarlemmermeer is naar voren gekomen dat sporters en verenigingen afhankelijk zijn van partijen met financiële middelen. Deze partijen zijn NOC*NSF/sportbonden, gemeente, het topsportloket en sponsors. Om het topsportklimaat te verbeteren en voor de continuering daarvan dienen deze partijen met elkaar samen te werken en een structureel beleid vast te leggen, want ook op lokaal niveau kunnen perspectieven op topsport na elke verkiezing anders zijn.

Uit de geanalyseerde resultaten kan geconcludeerd worden dat de actoren binnen het topsportklimaat in de gemeente Haarlemmermeer globaal gezien op één lijn zitten. Vooral de bestuurders van (top)sportverenigingen geven factoren aan die verbeterd moeten worden om een beter topsportklimaat te krijgen. Hierbij gaat het vooral om dat voorzieningen van topsportniveau zijn en dat er goede onderlinge communicatie is tussen de actoren binnen het topsportklimaat. Impliciet wordt vanuit de wensen en behoeften aangegeven dat succes maakbaar is wanneer de gemeente en het Topsportloket ervoor zorgt dat er middelen aanwezig zijn om een topsportklimaat te creëren. Dit dient echter genuanceerd te worden omdat men in een topsportklimaat te maken heeft met verschillende partijen, met verschillende visies en belangen. Respondenten die het verst van bestuurlijk niveau af staan, zoals sporters, hebben een andere focus als het gaat om een topsportklimaat en de verbetering daarvan. Duidelijk is geworden dat de meeste respondenten vanuit hun eigen sport of vereniging kijken en meestal niet vanuit het breder perspectief.

5.4 De rollen die worden toegedicht aan de gemeente en het topsportloket

De primaire rol van de lokale overheid is het in stand houden en verbeteren van de lokale (top)sportinfrastructuur (Ministerie van VWS, 1997). De gemeente Haarlemmermeer doet dit, zoals al eerder is gesteld, door het faciliteren van de (top)sportverenigingen en door een vast aanspreekpunt neer te zetten in de vorm van het Topsportloket dat verantwoordelijk is voor de

uitvoering van het topsportbeleid. Hiermee schept de gemeente de voorwaarden in het topsportklimaat en pakt zij het topsportbeleid gestructureerd aan door het ontwikkelen van een gericht topsportbeleid (Boumans, 2003). Vanuit het gemeentelijk perspectief zijn dit ook de rollen die ze zichzelf hebben toegedicht. Omdat de rol van de gemeente voornamelijk faciliterend is, hangt het af van de wensen en behoeften van de actoren in het topsportklimaat zoals die zijn beschreven. Actoren binnen de sport zijn het er over eens dat de gemeente in algemene zin verantwoordelijk is voor het accommodatiebeleid binnen de gemeente, maar dat het voor een goed topsportklimaat belangrijk is om als verbinder op te treden samen met het Topsportloket om de verschillende actoren binnen het topsportklimaat aan elkaar te verbinden. Daarbij valt te denken aan het bedrijfsleven voor sponsoring, medische wereld om snel en adequaat geholpen te worden bij een blessure en als verbinder om de verschillende (top)sportverenigingen binnen de Haarlemmermeer samen te brengen zodat van elkaar geleerd kan worden en samen opgetrokken kan worden, bijvoorbeeld richting eventuele sponsors. Op dit moment handelen de actoren los van elkaar en vissen ze als te ware in hetzelfde vijvertje voor sponsoring en heeft de ene vereniging vanuit zichzelf veel faciliteiten op medisch, mentaal en voedingsgebied, terwijl dit bij een andere vereniging nog in de kinderschoenen staat. Samenwerkingsverbanden dienen te ontstaan met het doel elkaar te versterken. Wel moet rekening gehouden worden met cultuurverschillen binnen de verschillende verenigingen die samenwerking mogelijk in de weg kunnen staan. De gemeente en het topsportloket hebben een belangrijke rol als verbinder. Zij hebben de kennis en middelen in huis om verenigingen te ondersteunen en zo samen tot een betere topsportklimaat te komen.

Een andere rol die wordt toegedicht aan de gemeente is het enthousiasmeren van de jeugd om te sporten. De gedachte hierachter is: 'jong geleerd is oud gedaan'. Wanneer een sporter op jonge leeftijd in aanraking komt met sport, is de kans groot dat hij of zij dit op latere leeftijd nog steeds zal doen. Tevens blijkt uit pijler 3 van het SPLISS-model dat in een land waar kinderen vroegtijdig met sport en bewegen in aanraking komen, meer mensen actief sporten en meer mensen aan wedstrijden deelnemen, de kans groter is dat talenten worden geïdentificeerd en zich kunnen ontplooiën (Van Bottenburg, 2012). Deze talenten kunnen vanuit de breedtesport voor aanvoer zorgen richting de topsport.

Om tot een topsportklimaat te komen in de gemeente Haarlemmermeer en het topsportbeleid te doen slagen dient rekening gehouden te worden met de verschillende actoren binnen het klimaat. Alle actoren zijn er unaniem over dat samenwerking het klimaat kan doen verbeteren, maar vanuit de vereniging hebben ze allen andere doelen, wensen en behoeften. De gemeente en het Topsportloket dienen de wensen en behoeften te weten om deze op elkaar aan te laten sluiten. Het is belangrijk om met elkaar strategische keuzes te maken, te analyseren en te evalueren om continuïteit te waarborgen.

Hoofdstuk 6 Conclusies en aanbevelingen

In dit onderzoek zijn de betekenissen onderzocht die betrokkenen geven aan het topsportklimaat in de gemeente Haarlemmermeer. Meer specifiek wordt het antwoord gezocht op de vraag:

Welke betekenissen geven betrokkenen aan het topsportklimaat in de gemeente Haarlemmermeer en hoe kan volgens de betrokkenen het topsportklimaat in de Haarlemmermeer worden verbeterd?

Doormiddel van de volgende deelvragen:

1. Welke betekenissen geven betrokkenen aan het topsportklimaat in de Haarlemmermeer?
2. Wie zijn volgens de betrokken van invloed op het topsportklimaat en hoe zijn zij van invloed?
3. Welke mogelijkheden en beperkingen zien de betrokkenen om het topsportklimaat te verbeteren?

6.1 conclusies

Deelvraag 1: Welke betekenissen geven betrokkenen aan het topsportklimaat in de Haarlemmermeer?

Een topsportklimaat wordt zowel door respondenten binnen als buiten de sport omschreven als een klimaat waarin de juiste voorwaarden worden geschapen voor sporters zodat zij het beste uit zichzelf kunnen halen. Vanuit het gemeentelijk perspectief bestaan die voorwaarden uit het investeren in accommodaties en een Topsportloket dat in andere randvoorwaardelijke ondersteuning kan voorzien voor sporters en verenigingen. Vanuit het perspectief van de sporters en andere actoren binnen de sport bestaan die voorwaarden uit het aanbieden van voorzieningen op topsportniveau. Hiermee worden onder andere onderwijs, voedingsbegeleiding, mentale begeleiding, huisvesting en medische voorzieningen bedoeld.

Het huidige topsportklimaat in de gemeente Haarlemmermeer wordt als redelijk ervaren door de respondenten. Het is een klimaat dat nog in ontwikkeling is, omdat topsport pas sinds een aantal jaren in de politieke agenda is opgenomen. Wanneer wordt voldaan aan de wensen en behoeften van de respondenten en middelen beschikbaar worden gesteld, kan er volgens hen een goed topsportklimaat worden ontwikkeld. Echter zijn deze middelen niet altijd voorhanden. In het huidige topsportklimaat van de Haarlemmermeer zijn goede accommodaties beschikbaar en krijgen de kernsporten, in 2014 alle een nieuwe accommodatie die aan voorwaarden voldoet om ook topsport in te kunnen bedrijven. Dit maakt het voor de talenten en topsporters mogelijk om ook lokaal op topniveau te trainen.

Uit de evaluatie van het sportbeleid kwam naar voren dat de sportparticipatie in de Haarlemmermeer boven het landelijk gemiddelde ligt. Dit wordt tevens door de gemeente en de actoren binnen de sport beaamd. De gemeente ziet de noodzaak, de waarde en het belang van topsport in. Vanuit de breedtesport als basis voor topsport zet de gemeente in op de optimalisatie van randvoorwaarden voor de (top)sport, talentontwikkeling en op (top)sportverenigingen met topsportambities. Respondenten binnen de sport zien ook het belang van het inzetten op topsport. Ze geven aan dat dit niet alleen goed is voor de talenten en topsporters die de gemeente heeft, maar ook voor de gemeente zelf. Met topsport zijn een aantal maatschappelijke doelen te bereiken die verbetering van het huidige topsportklimaat tot gevolg hebben en met het inzetten op topsport kan

de gemeente zich profileren als (top)sportgemeente. De respondenten geven aan dat een goed topsportbeleid en een goed topsportklimaat de basis is voor topsportsuccessen.

Deelvraag 2: Wie zijn volgens de betrokkenen van invloed op het topsportklimaat en hoe zijn zij van invloed?

Voor een optimaal topsportklimaat zoals die reeds is omschreven zijn een aantal actoren van binnen en buiten de sport van invloed. In het huidige topsportklimaat van de gemeente Haarlemmermeer is naar voren gekomen dat de actoren binnen de sport (verenigingen en sporters) afhankelijk zijn van partijen met (financiële) middelen. In hun ogen zijn dat de gemeente, het Topsportloket en sponsoren.

De gemeente Haarlemmermeer is een van de spelers in het veld van het lokale topsportklimaat, maar is wel één met veel macht. De gemeente beschikt over financiële middelen om investeringen te doen en stelt daarnaast eisen aan de (top)sportverenigingen die van deze financiële middelen afhankelijk zijn. De gemeente vindt dat zij als speler in het lokale topsportklimaat de verantwoordelijkheid heeft om de talenten en topsporters te ondersteunen in het najagen van hun sportdroom en maakt daarbij de koppeling tussen top- en breedtesport. De gemeente Haarlemmermeer gaat hierbij uit van de zogenaamde 'double pyramid theory' waarbij duizenden sportbeoefenaars een paar Olympische Kampioenen voortbrengen, terwijl deze kampioenen door hun rolmodel weer duizenden mensen stimuleren om één of andere vorm van sport te gaan beoefenen (Van Bottenburg, 2003).

Uit de onderzoeksbevindingen kwam naar voren dat het opleiden van sporters/talenten tot topsporters als voornaamste taak van de (top)sportverenigingen wordt gezien omdat zij de sportspecifieke kennis hebben. Alle respondenten zijn het er over eens dat prestaties van sporters en (top)sportverenigingen van essentieel belang zijn in een topsportklimaat. Daar staat en valt alles volgens hen mee. Wanneer sporters prestaties leveren kunnen de investeringen die in hen worden gedaan gelegitimeerd worden.

Andere actoren die een rol spelen in het sporttechnische aspect zijn volgens de respondenten: de bonden en NOC*NSF als overkoepelende sportbond. Daarnaast heeft het beleid dat NOC*NSF maakt op lokaal niveau invloed op de sport. Vanuit gemeentelijk perspectief vindt men dat NOC*NSF veel meer overleg moet plegen met de lokale overheden over onder andere de investeringen die worden gedaan door de lokale overheden. Op dit moment is er in de gemeente Haarlemmermeer een tweedeling ontstaan tussen het landelijk beleid van NOC*NSF en het lokaal beleid. Een gevolg is dat de lokale overheid nu zelf met bonden om tafel gaat zitten om bepaalde zaken voor trainingscentra te bespreken omdat de lokale overheid zich niet begrepen voelt.

Het Topsportloket heeft net als de gemeente een faciliterende rol en een verbindende rol in het lokale topsportklimaat. Met de kennis en middelen die het loket heeft kunnen de (top)sportverenigingen en sporters worden ondersteund. De respondenten binnen de sport geven aan dat zij afhankelijk zijn van de kennis en voorzieningen die hun geboden wordt. Wanneer deze van een bepaald niveau zijn, kunnen ze eerder naar een topsportniveau groeien. De functie van die verbindende rol van het Topsportloket is dat er van elkaar geleerd kan worden en om bijvoorbeeld samen sterker te staan naar eventuele sponsoren. De actoren binnen de sport geven aan dat het bedrijfsleven als sponsor een rol speelt in het lokale topsportklimaat door (top)sportverenigingen en individuele sporters financieel of met materialen te ondersteunen. Verder spelen zij een belangrijke

rol bij (top)sportevenementen door de investeringen die zij kunnen doen. Naast de gemeente maken sponsors het mogelijk om grote evenementen te organiseren.

Tot slot speelt onderwijs een belangrijke rol in het lokale topsportklimaat. Wanneer sport en onderwijs goed op elkaar zijn afgestemd kunnen de sporters zich meer en beter focussen op de sport wat in hun ogen betere prestaties kan opleveren en daarmee een beter topsportklimaat.

Deelvraag 3: Welke mogelijkheden en beperkingen zien de betrokkenen om het topsportklimaat te verbeteren?

De ambities en doelstellingen van de betrokkenen om het topsportklimaat van de gemeente Haarlemmermeer te verbeteren zijn voornamelijk gericht op het presteren op hoogste nationale niveau. De gemeente tracht haar ambities en doelstellingen te realiseren door te investeren in zowel breedte- als topsport en de maatschappelijke waarde daarvan die zij van belang achten. Hierin is zij wel afhankelijk van de medewerking van de (top)sportverenigingen en de aanwezige talenten en topsporters. De actoren binnen de sport zijn bereid om mee te werken en willen dat de knelpunten waar zij tegen aanlopen aangepakt worden door de gemeente en het topsportloket, zodat er een beter topsportklimaat ontstaat en de verenigingen en sporters die een topsportambitie hebben, eerder naar een topsportniveau kunnen groeien. Een van de knelpunten waar tegen aangelopen wordt is communicatie en een duidelijke taakverdeling tussen de verschillende actoren binnen het topsportklimaat. Voor de actoren binnen het topsportklimaat is het op dit moment niet duidelijk wat ze wel en niet van elkaar mogen verwachten. Om tot een betere communicatie te komen tussen de verschillende actoren heeft de gemeente een leidende rol en verantwoordelijkheid om een stap te zetten tot een duidelijke onderlinge communicatie.

Een ander knelpunt voor de (top)sportverenigingen is het financiële aspect. De financiële middelen zijn niet optimaal aanwezig om bijvoorbeeld voor elk team een betaalde trainer aan te stellen die de sporters naar een hoger niveau kan brengen. Een mogelijkheid om dit in de toekomst wel te verwezenlijken is meer media en sponsoring bij het topsportklimaat te betrekken. De gemeente Haarlemmermeer behoort tot een van de gemeenten in Nederland met een sterke economie door een diversiteit aan regionale, nationale en internationale bedrijven. Deze bedrijven zouden volgens de respondenten meer met de regionale sport verbonden moeten worden.

Hoofdvraag: Welke betekenissen geven betrokkenen aan het topsportklimaat in de gemeente Haarlemmermeer en hoe kan volgens de betrokkenen het topsportklimaat in de Haarlemmermeer worden verbeterd?

De respondenten zijn eenduidig in het omschrijven van een topsportklimaat en de betekenis die zij daaraan geven. De gemeente geeft aan dat breedte- en topsport onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn en erkent zowel de aanvoerfunctie van de breedtesport naar de topsport als de aanjaagfunctie van topsport naar breedtesport. De respondenten binnen de sport erkennen dit en vinden tevens dat topsporters zich primair moeten kunnen richten op topsport. Daarbij dienen zij in randvoorwaardelijke zaken ondersteund te worden door het Topsportloket en de gemeente. Hierbij vinden een aantal respondenten dat de gemeente moet overwegen om individuele sporters financieel te ondersteunen. De ambities en doelstellingen van de respondenten liggen voornamelijk in lijn van hun eigen belang en hun visie op een goed topsportklimaat.

Op dit moment zijn er een aantal knelpunten voor een goed topsportklimaat in de gemeente Haarlemmermeer. Deze knelpunten liggen voornamelijk op het gebied van communicatie en financiën. Voor de oplossingen van die knelpunten is een belangrijke rol weggelegd voor het

topsportloket en de gemeente. De gemeente erkend haar rol in het verbeteren van het topsportklimaat, maar legt ook initiatief en verantwoordelijkheid neer bij de (top)sportverenigingen. Om het topsportbeleid te doen slagen en een goed topsportklimaat te ontwikkelen waarin de mogelijkheden worden geboden voor talenten en topsporters om het beste uit zichzelf te halen, dient er rekening gehouden te worden met de verschillende actoren binnen dat klimaat. Alle respondenten zijn er het over eens dat samenwerking het topsportklimaat van de gemeente Haarlemmermeer kan doen verbeteren. Vanuit de (top)sportverenigingen verschillen de doelen, wensen en behoeften per sport. De gemeente en het topsportloket dienen de wensen en behoeften van deze verenigingen zo goed mogelijk op elkaar af te stemmen. Hierin is het belangrijk om met elkaar strategische keuzes te maken, deze te analyseren en te evalueren om zodoende continuïteit te waarborgen.

6.2 Aanbevelingen

Aan de hand van het SPLISS-model worden er op basis van de analyses en conclusies aanbevelingen gedaan.

Pijler 1: topsport investeringen

Respondenten buiten de sport zijn het er over eens dat het direct geld geven aan sporters niet de taak is van de gemeente en het topsportloket. Toch kan het ondersteunen van een sporter in financiële zin, hem verder helpen en het topsportklimaat doen verbeteren. De gemeente en het topsportloket dienen hiervoor structureel middelen beschikbaar te stellen. Dit kan via een topsportfonds waar geïnitieerde sporters aanspraak op kunnen maken voor sportspecifieke kosten om hun talent verder te ontwikkelen.

Pijler 2: Bestuur en organisatie van de topsport

Respondenten gaven bij bestuur en organisatie van de topsport aan dat communicatie en duidelijke taakverdeling tussen de verschillende actoren van belang is om het topsportklimaat te verbeteren. Het is belangrijk dat de rechten en plichten van de actoren binnen het topsportklimaat duidelijk zijn en naar elkaar wordt gecommuniceerd. Regelmatig samenwerken en evalueren met de actoren binnen het topsportklimaat wordt hierbij aanbevolen. Verenigingen kunnen in samenwerkingsverbanden van elkaar leren en tot nieuwe ideeën komen. De gemeente en het topsportloket hebben een rol om de samenwerking te stimuleren als ook in het samenbrengen van de verschillende partijen/verenigingen.

Pijler 3: Sport- en topsportcultuur

De gemeente dient de breedte- en topsport met elkaar te blijven verbinden om een hoge sportparticipatie aan te houden. De gemeente kan tijdens topsportevenementen, andere evenementen (side-events) organiseren om de aanvoerfunctie van de breedtesport te stimuleren. Door bij de breedtesport te beginnen kan de topsport worden verbreed. Het Topsportloket en de gemeente dienen de topsportambities breed uit te dragen zodat er belangstelling ontstaat voor topsport onder brede lagen van de bevolking, met als gevolg dat er ook draagvlak is voor de ondersteuning van de topsport. De waardering richting sporters en (top)sportverenigingen moet blijven bestaan doormiddel van het jaarlijkse Topsportgala en ereblijken.

Pijler 4: Talentidentificatie- en talentontwikkelingssysteem

De gemeente en het topsportloket dienen niet alleen te topsportverenigingen, maar ook de verenigingen die onder dat niveau zitten te stimuleren beleid te maken voor talentidentificatie- en talentontwikkelingssystemen. Ook kan er via kennismakingsactiviteiten op school de jeugd worden geïnformeerd en gestimuleerd om een bepaalde sport te beoefenen. Op die manier wordt de aanvoerfunctie van de breedte- naar de topsport gestimuleerd.

Pijler 5: Atletische carrière en post-carrière

Het Topsportloket moet een verbindende rol blijven spelen tussen de sporter en het onderwijs zodat er afstemming bestaat om topsport en onderwijs goed te combineren. Topsport en onderwijs kunnen elkaar in de weg zitten omdat het veel tijd vergt. Wanneer dit goed wordt georganiseerd kunnen zij elkaar juist versterken. Onderwijsinstellingen kunnen door het maken van afspraken met sporters en het topsportloket meedenken en bijdragen aan een optimaal topsportklimaat waarin het mogelijk is dat een topsporter naast zijn sportcarrière een opleiding kan genieten, wat de kans op een maatschappelijke carrière na de sportcarrière vergroot.

Pijler 6: Trainings- en wedstrijdfaciliteiten

De gemeente heeft een faciliterende rol in het topsportklimaat. Vanuit die rol kunnen zij samen met Sportservice Haarlemmermeer een combinatiefunctionaris aanstellen voor alle kern- en groeisporten die de sporters voorziet van kracht en stabiliteitsoefeningen. Dit kan 's ochtends voorafgaand aan de schoollessen plaatsvinden in 'het Huis van de Sport' zodat de sporters 's middags na school zich kunnen richten op sportspecifieke trainingen. Tevens moet de gemeente zorgen voor kwalitatief goede materialen zodat de sporters zich verder kunnen ontwikkelen.

Pijler 7: Voorzieningen voor trainers/coaches

Hier is een rol weggelegd voor het Topsportloket om coachcursussen centraal aan te bieden. De gemeente en het Topsportloket moeten afspraken maken met de kern- en groeisporten om een aantal bijeenkomsten per jaar verplicht bij te wonen. Tijdens deze bijeenkomsten kunnen coaches en verenigingen kennis uitwisselen en elkaar versterken.

Pijler 8: (Inter)nationale competitie

De gemeente moet samen met de (top)sportverenigingen inzetten op topsportevenementen om de gemeente Haarlemmermeer op de kaart te zetten als (top)sportgemeente. Met de komst van 'het Huis van de Sport' heeft de gemeente een goede locatie om in de randvoorwaarden voor een topsportevenement te kunnen voorzien.

Pijler 9: Research & Development

Het Topsportloket kan bij research & development een rol vervullen door bijeenkomsten te organiseren over technische analyses, voeding en medische zaken aan de (top)sportverenigingen. De gemeente dient met het inzetten op topsport onderzoek te doen naar het effect van het beleid op het topsportklimaat.

Pijler 10: Media en sponsoring

De gemeente en het Topsportloket moeten een verbindende rol innemen en de (top)sportverenigingen samenbrengen met het bedrijfsleven. Tevens moeten zij de kern- en

groeisporten verplicht stellen om nieuwsberichten over prestaties en aankomende evenementen aan te leveren zodat dit vanuit het Topsportloket gepromoot kan worden en er meer aandacht en zichtbaarheid komt voor de sporten in de Haarlemmermeer.

6.3 Vervolgonderzoek

In onderhavig onderzoek is geconstateerd dat het SPLISS-model een vruchtbaar conceptueel model blijkt te zijn om het topsportklimaat op lokaal niveau in kaart te brengen. Echter heeft het model ook tekortkomingen omdat niet alle actoren binnen het topsportklimaat eens zijn met het beleid van de gemeente over hoe het topsportklimaat te verbeteren. Het model geeft geen inzicht in de complexiteit en de contextualiteit van de keuzes die gemaakt worden om tot een topsportklimaat te komen waarin men te maken heeft met verschillende belangen, visies en machtverschillen. De verschillende partijen binnen het topsportklimaat hebben uiteenlopende ideeën over een topsportklimaat en kunnen elkaar daarbij tegenwerken. Een goed topsportklimaat zit dus complexer in elkaar dan het model weergeeft en laat zich moeilijk sturen door topsportbeleid. In vervolg onderzoeken naar een topsportklimaat dient hier rekening mee gehouden te worden.

Om het onderzoek af te bakenen is in dit onderzoek een selectie gemaakt in de respondenten. In toekomstig onderzoek zullen naast de betekenissen van sporters met een NOC*NSF status, coaches, bestuurders van kern- en groeisportverenigingen, gemeente ambtenaren en Olympisch Netwerk/Topsportloket ook betekenissen van andere actoren meegenomen moeten worden. Andere actoren die nog een rol spelen in het lokaal topsportklimaat zijn: onderwijs, het bedrijfsleven, de voorzieningen van het topsportloket waar sporters en verenigingen gebruik van maken en mensen uit de bevolking die niet direct bij sport zijn betrokken. Hiermee kunnen conclusies en aanbevelingen vanuit een nog breder perspectief worden gedaan. Op dit moment ontstaat er een eenzijdig beeld omdat de betrokken actoren binnen de sport, de actoren zijn die aangewezen zijn als kern- en groeisport en al gebruik maken van de faciliteiten van het Topsportloket of de gemeente. Zij zullen daarom ook eerder tevreden zijn over het topsportklimaat door de faciliteiten die hen wordt geboden door de gemeente en het Topsportloket, in vergelijking met de niet kern- en groeisporten die geen gebruik maken van faciliteiten van het Topsportloket.

Tot slot kan er in een vervolgonderzoek een vergelijking worden gemaakt met het topsportklimaat in andere regio's om te analyseren hoe zij dit vormgeven zodat verschillen en overeenkomsten kunnen worden aangegeven en men van elkaar kan leren.

Bijlage 1. Bronnenlijst

Literatuur

Bottenburg, M., van, Oldenboom, E & Knop, P., de, (2003), *Topsport voor Tilburg – Tilburg voor Topsport; onderzoek in opdracht van de gemeente Tilburg*, W.J.H. Mulier Instituut. 's-Hertogenbosch.

Bottenburg, M. van., (2000), *Het Topsportklimaat in Nederland*. 's-Hertogenbosch: Diopter

Boers, E., de Groot, W., (2013), *Kwalitatieve evaluatie sportbeleid gemeente Haarlemmermeer*

Bottenburg, M., van. et al (2011), *De maatschappelijke betekenis van topsport; literatuurstudie in opdracht van het ministerie van VWS*.

Breedveld, K. et al (2011), *Beleidsdoorlichting sport*. 's-Hertogenbosch

Deetz, S., (2000), *Describing Differences in Approaches to Organization Science: Rethinking Burrell and Morgan and Their Legacy*. Informs

Bottenburg, M., van (2009), *Op jacht naar goud*. Nieuwegein

Bottenburg, M., van (2003), Top- en breedtesport: een Siamese tweeling? In K. Breedveld, *Rapportage Sport 2003* (pp. 285-312). Den Haag: SCP.

Bosscher, V. de, Shilbury, D., Theeboom, M., Hoecke, J. van & Knop, P. de (2011). *Effectiveness of national elite sport policies: a multidimensional approach applied to the case of Flanders*. European Sport Management Quarterly.

Bottenburg, M., van. et al (2012), *Bloed, zweet en tranen en een moment van glorie. 3-meting topsportklimaat in Nederland*. Nieuwegein

Boumans, B. (2003), *Ambitie, een hindernis op weg naar sportief resultaat? Een inventariserend onderzoek naar het topsportbeleid van Nederlandse gemeenten*. Tilburg

Nagtegaal, K., & de Vries, J. (2007). *Besturen als sport: een onderzoek naar competenties van besturen in de Nederlandse sportsector*. Den Haag

Kunnen, R. (2007). *De commercialisering en mediatisering van sport*. Utrecht

Stokvis, R. (2011). *De sportwereld. Een inleiding*. Nieuwegein: ARKO Sport Media (pp. 90-103; 131-143)

Enjolras, B. (2002). *Commercialization of voluntary sport organizations. Nonprofit and Voluntary Sector Quarterly*.

Bottenburg, M., van. et al (2006), *Inzichten vanaf de zijlijn, wetenschappelijke coaching van het sportbeleid?* Den Haag

Beleidsstukken

Gemeente Haarlemmermeer, (2009), *Sport in beweeglijk perspectief 2009-2012*. Hoofddorp: gemeente Haarlemmermeer, afdeling Zorg en Welzijn.

Provincie Noord-Holland, (2009), *Bouwen aan een topsportklimaat*. Haarlem: provincie Noord-Holland, afdeling Zorg en Welzijn.

Ministerie van VWS, (2005), *Tijd voor sport*. Den Haag

Ministerie van VWS, (2007), *De kracht van sport*. Den Haag

Internet

Gemeente Haarlemmermeer, (2012), *Haarlemmermeer in cijfers*,
http://www.haarlemmermeer.nl/Over_Haarlemmermeer/Onderzoek_feiten_en_cijfers/Haarlemmermeer_in_cijfers/Bevolking/Inwoneraantallen_en_huishoudens_van_Haarlemmermeer_per_telgebied_per_1_januari_2012

Olympisch Netwerk Noord-Holland, (2012), *Talent en topsportstatus*,
http://www.onnh.nl/onnh_page_sub.php?id=98

Olympisch vuur (2011), *Olympisch niveau*,
www.olympisch-vuur.nl/

Bijlage 2. Topiclijst Beleidsmedewerkers gemeente Haarlemmermeer

Algemeen:

Inleiding onderzoek

Functie

Voor de wethouder: Waarom wilde u wethouder worden? Volgend jaar verkiezingen, hoe ziet uw toekomst eruit?

Topsportklimaat:

Wilt u voor mij een topsportklimaat beschrijven?

Waar draait het volgens u om bij een topsportklimaat?

Wat vindt u van het huidig klimaat, wat leeft er?

Hoe zijn jullie bezig met het topsportklimaat?

Hoe past jullie aanpak in het landelijk beeld (NOC*NSF, bonden)

Is Topsport iets voor de Haarlemmermeer?

Waar ligt u accent als het gaat om breedtesport?

Waar ligt u accent als het gaat om topsport?

Wat is uw visie op de relatie top- en breedtesport?

Hoe bereikt je volgens u een goed topsportklimaat?

Wat is een optimaal topsportklimaat?

Voorwaarden om te presteren?

Wie zijn bij het topsportklimaat betrokken? Hoe vindt u u eigen rol hierin?

Hoe ziet u uw rol als wethouder hierin?

Heeft u wel eens twijfels over u eigen functioneren?

Wat vindt u van de kwaliteit van topsportverenigingen / organisaties?

Wat vindt u van de aanwezigheid van Talent/Topsporter in Haarlemmermeer:

Waardering?

Hoe belangrijk is de prestatie van een topsporter in een topsportklimaat?

Vindt u dat de druk op topsporters is toegenomen?

Kernsporten. Wat betekent een kernsport voor een vereniging en wat levert het ze direct op?

SPLISS: Wat zijn de wensen en behoeften? (10 thema's van SPLISS-model)

Sportbeleid: Doel?

Totstandkoming en verschil met voorgaand sportbeleid (is er samen gewerkt met andere afdelingen)?

Ambities en doelstellingen? En wat is de Rol van gemeente? Wat vindt u daar van?

Goed aan het beleid/ minder goed? Hoe te verbeteren eventueel?

Invloed andere partijen? Hoe lopen officiële lijnen van investeringen? Hoe wordt het ontvangen door andere partijen?

Verbetering topsportklimaat en rol van gemeente en andere partijen hierbij?

U gaf aan het begin als definitie van een topsportklimaat.... Vindt u dat u dit heeft bereikt? En wat moet er eventueel nog gebeuren om dit te bereiken?

Bijlage 2. Topiclijst bestuurders topsport verenigingen

Algemeen:	Inleiding onderzoek Vereniging Functie
Topsportklimaat:	Wilt u voor mij een topsportklimaat beschrijven? Waar draait het volgens u om bij een topsportklimaat? Wat vindt u van het huidig klimaat, wat leeft er? Hoe zijn jullie bezig met het topsportklimaat? Hoe bereikt je volgens u een goed topsportklimaat? Wie zijn bij het topsportklimaat betrokken? Hoe vindt u u eigen rol hierin? Heeft u wel eens twijfels over u eigen functioneren? Wat vindt u van de kwaliteit van topsportverenigingen / organisaties? Wat vindt u van de aanwezigheid van Talent/Topsporter in Haarlemmermeer: Waardering? Hoe belangrijk is de prestatie van een topsporter in een topsportklimaat? Vindt u dat de druk op topsporters is toegenomen? Waarop inzetten/wie ondersteunen? Talent of topsporter of beetje van beide? Kernsporten. Wat betekent een kernsport voor een vereniging en wat levert het ze direct op? Wat is een optimaal topsportklimaat? Voorwaarden om te presteren? Succesfactoren Knelpunten
SPLISS:	Wat zijn de wensen en behoeften? (10 thema's van SPLISS-model)

Verbetering topsportklimaat en rol van gemeente en andere partijen hierbij?

Sportbeleid:

Vindt u de gemeente is ambitieus als het gaat om sport? Wat vindt u van het beleid dat ze voeren en keuzes die ze daarin maken?

Topsport-breedtesport verhouding (is er ook samenwerking?)

Wat vindt u van de aansluiting van breedte naar topsport?

Talentontwikkeling? Hoe ziet dit er uit? Ondersteuning?

Ambities / doelstellingen?

Wat zijn de uitdagingen voor de vereniging, waar lopen jullie tegen aan?

Wat is nou echt een knelpunten

Financiën:

Middelen (welke?)

Accommodatie

Knelpunten

Bijlage 3. Topiclijst Talent/Topsporter

Algemeen:

Inleiding onderzoek
Voorstellen sporter, carrière sporter, keuze sport
Waarom Haarlemmermeer?
Ambities en doelstellingen? (knelpunten daarbij?)

Topsportklimaat:

Wil je voor mij een topsportklimaat beschrijven?

Waar draait het volgens u om bij een topsportklimaat?

Hoe bereikt je volgens u een goed topsportklimaat?

Wat vindt u van het huidig klimaat, wat leeft er? Rol van topsport hierin?

Wat is een optimaal topsportklimaat?

Voorwaarden om te presteren?

Wie zijn bij het topsportklimaat betrokken? Hoe vindt u u eigen rol hierin?
Hoe belangrijk is de prestatie van een topsporter in een topsportklimaat?

Wat vindt u van de kwaliteit van topsportverenigingen / organisaties?

Wat vindt u van de aanwezigheid van Talent/Topsporter in Haarlemmermeer:
Waardering?

Vindt u dat de druk op topsporters is toegenomen?

Waarop inzetten/wie ondersteunen? Talent of topsporter of beetje van beide?

Topsportloket / Olympisch Netwerk?

Wat zijn de wensen en behoeften? **(10 thema's van SPLISS-model)**

Verbetering topsportklimaat en rol van gemeente en topsportloket hierbij?

Knelpunten (waar loop je tegen aan als talent?, ondersteuning bond, vereniging en gemeente?)

Bijlage 4. Topiclijst medewerker Topsportloket / Olympisch Netwerk

Algemeen: Inleiding onderzoek
Functie

Topsportklimaat: Wilt u voor mij een topsportklimaat beschrijven?

Waar draait het volgens u om bij een topsportklimaat?

Wat vindt u van het huidig klimaat, wat leeft er?

Hoe zijn jullie bezig met het topsportklimaat?

Hoe bereikt je volgens u een goed topsportklimaat?

Hoe is het loket op dit moment bezig met talentontwikkeling?

Wie zijn bij het topsportklimaat betrokken? Hoe vindt u u eigen rol hierin?

Heeft u wel eens twijfels over u eigen functioneren?

Wat vindt u van de kwaliteit van topsportverenigingen / organisaties?

Wat vindt u van de aanwezigheid van Talent/Topsporter in Haarlemmermeer:
Waardering?

Hoe belangrijk is de prestatie van een topsporter in een topsportklimaat?

Vindt u dat de druk op topsporters is toegenomen?

Kernsporten. Wat betekent een kernsport voor een vereniging en wat levert
het ze direct op?

SPLISS

Wat zijn de wensen en behoeften? (10 thema's van SPLISS-model)

Verbetering topsportklimaat en rol van gemeente en andere partijen hierbij?

Sportbeleid: Wat vindt u van het beleid dat ze voeren en keuzes die ze daarin maken?
Vindt u de gemeente is ambitieus als het gaat om sport?

LOKET: Financiële middelen tot beschikking?

Bekendheid bij talenten/topsporters, hoe is dat? Wat vindt je daarvan? Hoe te verbeteren?

Meerwaarde loket/netwerk in jouw ogen?

Faciliteiten, waar wordt veel gebruik van gemaakt?

Knelpunten? Zijn er bepaalde dingen waar je tegen aanloopt bij het uitvoeren van je werk?

Doelstelling van het loket voor 2013?